

Domoljub

Ljubljani, 30. avgusta 1939

Leto 52 • Štev. 35

Hrvatje so se sporazumeli s Srbi

Vlada Dragiša Cvetkoviča je prevzela letos v februarju nalogo, da skuša doseči sporazum s Hrvati. Krvaveča rana na telesu naše države je bilo nasprotstvo med dvema bratskima narodoma, hrvatskim in srbskim, ki sta tesno navezana drug na drugega, ki sta tako močno pomešana krajevno med seboj, da se ju ne da ločiti in ki ju je zgodovina privedla pod streho ene skupne države.

Koliko je trpela na tem sporu vsa država in koliko posamezniki! Na znotraj in na zunaj je moč države slabela v medsebojnih bratskih bojih. Bilo je nujno za državo in njen obstoj, bilo je nujno tako za Hrvate kot za Srbe, da se tem sporom napravi konec s poštenim dogovorom, sporazumom. Ta rana je danes zaprta, ne krvavi več, je zaceljena. Čas bo zabrisal tudi še preostale brazgotine. Slovenci smo iskreno želeli, da pride do tega sporazuma in to tudi neštetokrat povedali. Zato ga danes pozdravljamo in se ga z vso dušo tudi veselimo.

Mi, ki smo bili vedno za to državo, smo tudi vedno delali na to, da bi bila v resnici zdrava in močna. Tudi v zadnjem času so prav naši voditelji storili vse, kar

je bilo mogoče, da se odpravijo nasprotja in zgradí most med obema bregovima. Odkar je postal dr. Korošec notranji minister v juniju 1935, je vedno z veliko skrbjo pazil, da se ne bi zgodilo nič takega, kar bi moglo Hrvaté kakorkoli odbijati. Četudi niso hoteli aktivno sodelovati v političnem življenju naše države, vendar so dosegli vse, kar se jim je moglo ugoditi v notranjem političnem življenju. In res je prav pod ministrovanjem našega voditelja dr. Korošča nastalo nekako premirje, ki je ustvarilo razpoloženje za premostitev vseh nasprotij. Nehali so medsebojni poboji med Srbi in Hrvati, ponehavale so medsebojne grožnje, rasla je zavest, da so eni in drugi navezani na skupno življenje v tej državi. Volivna doba koncem preteklega leta je prinesla pod notranjim ministrom dr. Korošcem Hrvatom svobodo, kot je še nikdar poprej pri nobenih volitvah niso imeli. Tako je naš voditelj bil tisti, ki je davno pred vlado Dragiša Cvetkoviča pripravil pot sporazumu. Ker hočemo močno in zdravo državo, zato smo prav Slovenci tako iz srca veseli sporazuma med Hrvati in med Srbi.

Veseli pa smo zaradi tega, ker je zadan tudi udarec nesrečnemu centralizmu. V ve-

likih obrisih je dobojevan boj, ki smo ga vso dobo naše mlade države bili proti državi tako škodljivim centralističnim naporom nekaterih belgrajskih krogov. Sporazum s Hrvati je prebil trdi centralistični led. Določeno je s posebno uredbo, da se prenese pristojnosti raznih belgrajskih ministrstev — razen vojnega, zunanjega, prometnega in poštnega — v glavnem na banovino Hrvat-

mami vsi v dosedanji dravski banovini. Težaven boj so izbojevali Hrvatje, ko se je došlo, da se združita dosedanja savska in primorska banovina in da se jima pridruži iz zetske banovine Dubrovnik, pa da se hrvatski banovini priključita iz Srema okraja Sid in Ilok, iz nekdanje Bosne pa še okraji Brčko, Gradačec, Derвента, Travnik in Foynica. Zato tedaj stoji ob začetku nove preureditve države tako v ospredju Hrvatska, zato se toliko piše o Hrvatih. Ne smemo pozabiti, da ja začetek preureditve države prav tako podan tudi za nas Slovence.

Pa še iz enega razloga smo veseli sporazuma. Naše gibanje gleda lahko s ponosom nazaj v borbe zadnjih let. Pokazalo se je, da je bila naša pot pravilna. Vedno smo govorili, da je treba v državi sodelovati, da se je treba boriti za svoje pravice korak za korakom. Kdor hoče uspehov, ne more stati ob strani. Danes tudi Hrvatje za nami ubirajo isto pot. Hrvatski voditelj dr. Vl. Maček ne stoji več ob strani, ampak sedi v belgrajski vladi in z njim še štirje njegovi ministri. Hrvatje in en njegov stalni zaveznik iz kmetsko demokratske koalicije. Sodeloval

Predsednik Dragiša Cvetković

Podpredsednik dr. Vladko Maček

sko. In s posebno uredbo je spet določeno, da se morejo s kraljevimi uredbami razširiti predpisi uredbe o hrvatski banovini tudi na ostale banovine. Menda ni treba posebej poudarjati, da bomo Slovenci v smislu te zadnje uredbe zahtevali, da se prenašajo pristojnosti, ki se prenašajo na hrvatsko banovino, tudi na Slovenijo. Želeli bomo zdaj predvsem to, da se začne hitro v življenju izvajati vse, kar je v uredbi danega hrvatski banovini zaenkrat na papirju. Ko bo prihajala ta banovina dejansko do novih oblasti, bomo tudi mi prihajali stvarno do tiste samouprave, ki smo jo tako dolgo zahtevali in ki smo se ji zdaj končno vendarle približali.

Največja težkoca za notranjo preureditev in okrepitev naše države pa je bilo hrvatsko vprašanje. Ko je tedaj prišlo do sporazuma s Hrvati, je razumljivo, da se danes predvsem govori le o Hrvatih in o spravi z njimi. Da stoji tako v ospredju nove preureditve države ravno Hrvatska, pa je vzrok tudi to, da so Hrvatje morali šele zahtevati za to hrvatsko banovino posebno ozemlje, na katerem bivajo Hrvatje, ki upravno sedaj niso spadali skupaj. Slovenci smo v tem na boljšem, ker bivamo s prav majhnimi izje-

bo aktivno v naši državni politiki, kot je sodeloval že doslej naš voditelj dr. Korošec. Le z delom in z borbo, le z vztrajnostjo in s previdnostjo se dosejajo uspehi. S tem, da smo se neprestano borili proti centralizmu, je končno zrušen. Veseli smo tedaj, da se je javno pokazalo, da smo hodili po pravi poti. Nismo torej zastoj pozivali ljudi v volivne borbe, nismo zastoj vzpodbujali naroda, naj vzdrži in nikdar ne izgubi izpred oči zadnjega cilja, to je tiste samostojnosti, ki je potrebna za narodni razvoj.

Ob tej priliki se spominjamo, kako težki so bili včasih ti boji, koliko je bilo treba našim ljudem prenesti in pretrpeti. Kako so nas nasprotniki, ki so klečeplazili pred belgrajskim centralizmom, napadali in smešili! Kako so nas tožili v Belgradu, kot da smo proti državi, ko smo se borili za svoje pravice! Kaj so vse storili, da bi zmešali ljudstvo, da ne bi sledilo svojemu voditelju v boju za samostojnost! Danes imamo za plačilo zavest, da smo imeli prav. Danes re vse ljudstvo, danes razume kmet v zadnji gorski vasi, da smo vedno hoteli dobro in da smo vedno hodili po pravi poti. Ni danes časa,

(Nadaljevanje na prihodnji strani spolia)

Uredba o Hrvatski banovini

Važer dogodek preteklega tečaja je sporazum, ki ga je vlada Dragiša Cvetkoviča dosegla s Hrvati. Pogodbo o sporazumu sta Cvetkovič in dr. Maček predložila kraljevemu namestništvu v sredo 23. avgusta in je bila od kr. namestništva sprejeta in odobrena. Posledica sporazuma je odstop vlade, ki je bila februarja meseca prav za to sestavljena, da sporazum omogoči.

Nova vlada

Dne 26. avgusta je bila na Brdu že zaprisežena nova vlada, ki ji zopet načeluje Dragiša Cvetkovič. Ostali člani vlade so sledeči: podpredsednik vlade dr. Vladko Maček, pravosodni minister dr. Lazar Marković, minister prosvete Božidar Maksimović, gradbeni minister dr. Miha Krek, minister za gozdove in rudnike dr. Kulešević, za telesno vzgojo Jevrem Tomić, za promet inž. Niko Beslić, za zunanje zadeve dr. Cincar-Marković, za vojsko general Milan Nedić, za pošto dr. Torbar, za finance dr. Šutej, za ministra brez listnice dr. Smoljan, za trgovino dr. Andres, za socialno politiko dr. Budisavljevič, za kmetijstvo dr. Cubrilović, za ministra brez listnice dr. Konstantinović, za notranjega ministra Stanoje Mihaldžić.

„Nič ni opuščenege in zamujenege“

Glede sporazuma s Hrvati in glede sestave nove vlade je minister dr. Krek na nedeljskem shodu v Slov. Konjicah povedal tudi sledeče: Vidim pa že tiste stare naše nasprotnike, kako stikajo glave, kako sikajo njihovi jeziki med vas opazke, češ, danes samo Hrvati dobe, kar so želeli, o nas ni govora. Ti ljudje, ki so dvajset let zaničevali vsako misel hrvatskega in slovenskega naroda, ki so politično živeli od tega zaničevanja, bodo zdaj hoteli razburjati naše vrste.

da kažemo na hudobijo nasprotnikov, ki so hoteli držati naše ljudstvo v sužnosti, le na to naj opozorimo, kako se je treba tudi za naprej varovati narodnih zapeljivcev in podpihvalcev, pa naj bi prihajali v kakršnikoli obleki.

Življenje je neprestan boj. Zato se ob doseženem sporazumu zavedamo, da bo treba še marsikaj storiti in še marsikaj izvojevati, preden bomo sami sebi dajali v svojih zadevah svoje postave. Prav tako vemo, da je v vsem delu treba veliko potrpežljivosti in marsikake žrtve. Le, kdor se zna zajajati, kdor se zna premagati, bo žel končno uspehe. Po vsej državi se bo dobilo ljudi, ki s sporazumom ne bodo zadovoljni. Enim se bo zdelo, da daje Hrvatom preveč, drugim se bo zdelo, da daje premalo. Nasprotniki bodo vstali na vseh straneh. Bodimo prepričani, da bodo tudi pri nas na Slovenskem, kot ob vsaki priliki, vstali zlobni nergači in bodo dela naših voditeljev hoteli črniti in omalovaževati. To poudarjamo zaradi tega, ker je za naše somišljenike brez dvoma težak udarec, ki ga je bilo treba prenesti zaradi

Zato poudarjam na tiste odstavke zapisnika sporazuma, ki pravijo: »Z novimi enotami bo zagotovljena enakopravnost Srbov, Hrvatov in Slovencev, kakor tudi enak postopek glede njihove udeležbe pri izvrševanju javne službe. Prav tako bo zagotovljena enakopravnost sprejetih in priznanih veroizpovedi.« In ponovno poudarjam, da se »predpisi uredbe o Hrvatski banovini morejo s kraljevimi uredbami razširiti tudi na ostale banovine.« Hrvati so z novo uredbo dobili enotno upravno ozemlje, ki je združilo v banovini Hrvatski vse kraje, kjer skupno žive in tvorijo večino prebivalstva. Mi to ozemlje že imamo v dravski banovini, ki stvarno predstavlja zedinjeno Slovenijo. Zato, le pokonci glave, nič ni opuščenege in nič ni zamujenege.

Razni politični branjevci bodo še godrnjali, češ, zgubili ste enega člana vlade, slabše smo zastopani kot poprej, razpuščeno je narodno zastopstvo in senat. Tem nasproti bomo rekli: Za velike cilje, ki jih imamo v svoji politiki, branjevska misel ni na mestu. Če je v teh zgodovinskih odločitvah kaj naših žrtev, smo nanje ponosni, smo srečni, da jih tudi naši nasprotniki opazijo, te žrtve naj dokazujejo, da so nas veliki trenutki našli na višini v popolni pripravljenosti delati to, kar je dobro za naš narod, kralja in domovino.

Obseg banovine

1. Savska in primorska banovina, kakor tudi okraj Dubrovnik, Šid, Ilok, Brčko, Gradačec, Derventa, Travnik in Fojnica se spoje v eno banovino pod imenom banovina Hrvatska. Sedež hrvatske banovine je v Zagrebu.

Pravna pristojnost banovine

Čl. 2. a) V pristojnost banovine Hrvatske se prenašajo posli kmetijstva, trgovine, industrije, gozdov, rudnikov, gradb, socialne politike in narodnega zdravja, telesne vzgoje,

sporazuma s Hrvati, razpust Narodne skupščine in senata. Dne 11. decembra izvoljeni poslanci so izgubili svoje mandate. Volitve v Narodno skupščino niso takoj razpisane in čakati bo treba najbrž precej časa na nov volivni red, po katerem se bo volila nova Narodna skupščina. To je žrtev, ki jo moramo prenesti zaradi sporazuma. Upajmo, da bodo ob enem s prihodnjimi volitvami v Narodno skupščino v Belgradu že tudi volitve v zakonodajno skupščino slovenske banovine.

Pozdravljamo tedaj sporazum z vso dušo, v polni zavesti, da je začetek pravilne preureditve in močne okrepitve naše države. Pravičljamo željo, da bi se dogodki hitro razvijali in da pride to, kar je doseženo v dogovorih, čimprej dejansko v življenje. Če bi se Evropa ne znala umiriti, bo vedela vsaka država, da ima danes opraviti z notranje močno Jugoslavijo, ki bo znala varovati svojo nevtralnost in bo znala, če treba, z vso odločnostjo in navdušenostjo braniti vsako ped svoje zemlje. Zato mi Slovenci na meji te države še tem bolj pozdravljamo sporazum.

pravosodja, prosvete in notranje uprave. Banovina Hrvatska ostane pristojna za vse posle, ki spadajo po dosedaj veljavnih predpisih v pristojnost banovin.

b) Vsi ostali posli ostanejo v pristojnosti organov državnih oblasti na vsem ozemlju.

c) Prav tako ostanejo v pristojnosti državnih oblasti tudi posli, ki so posebnega po-

V nedeljo, dne 3. septembra 1939

vsi na celodnevni

tabor v Dravljah

Sporod: Ob 8.30 spreved, ob 9.30 sv. maša in govor, po sv. maši zborovanje. — Govori gosp. inž. Sodja. — Popoldne ob 1 skušnja za nastop, ki bo ob 3. — Po nastopu prosta zabava.

mena za splošne državne interese, kakor so: 1. Skrb za državno varnost, pobijanje protidržavne in rušilne propagande, izvrševanje policijske poročevalske službe in zagotovitev javnega reda in mira. — 2. Državljanstvo — za izdajanje državljanstva je pristojna banovina, razen za izdajanje državljanstva v posebnih primerih in za odvzem državljanstva. 3. Rudarska zakonodaja in državna rudarska podjetja pri izdajanju rudarskih koncesij, ki zadevajo narodno obrambo, bo postopala banovina v sporazumu z vojaško upravo. Če ne bi prišlo do sporazuma, odloča ministr. svet. 4. Gradnja in vzdrževanje državnih prometnih sredstev ter ostalih državnih objektov. 5. Verske zadeve. 6. Mednarodno pravnopr. promet s tem, da se pravna pomoč v izven-spornih stvareh vrši neposredno preko sodišč. 7. Zunanja trgovina kakor tudi trgovina med banovinami in ostalimi deli države, edinstvo carinskega in trgovskega področja. 8. Zakonodaja o mernih in utežih, o zaščiti industrijske lastnine, o poslih zasebnega zavarovanja in o zavarovalnih družbah. 9. Menično pravo in čekovno pravo, trgovinsko pravo, konkurzno pravo, obligacijsko pravo, pomorsko pravo, avtorsko pravo. 10. Predpisovanje kazni za prestopke proti predpisom o predmetih državne lastnine. 11. Postavljanje na zakonski način osnovnih načel prosvetne politike, kakor tudi osnovnih načel o krajevnih samoupravah. 12. Splošna načela delovnega prava in zavarovanja kakor tudi splošna načela vojnega prava. 13. Zaradi zavarovanja narodne obrambe se bo zagotovil vojaški upravi potrebni vpliv na poprišču proizvodnje in prometa. 14. Ministrski svet lahko prenese tudi druge posle državnih oblasti in ustanov v pristojnost banovine Hrvatske.

Čl. 3. a) Da bi mogla uspešno izvrševati posle v svoji pristojnosti, se mora banovina Hrvatski zagotoviti potrebna finančna samostojnost. Ta obstoji iz samostojnega zbiranja odrejenih dohodkov in porabi izdatkov, ki so predvideni s preračunom banovine.

b) Kateri viri oblike in vrste dohodkov bodo pripadli v pristojnost banovine Hrvatske, bo določeno s posebno uredbo.

c) Prav tako se bo s posebnimi uredbami rešilo vprašanje pripadnosti in razdelitev državnih skladov, imovine in dolgov.

d) S prenosom poslov iz pristojnosti države v pristojnost banovine se bodo prenesli v pristojnost banovine tudi ustrezajoči kro-

Kupujte pri trvdkah, ki oglašajo v „Domoljubu“!

dit, ki so predvideni v državnem preračunu v letu 1939-40.

- e) Za porabo tako prenešenih kreditov pripada banu popolna naredbodajna pravica.
f) V kolikor v državnem preračunu za 1939-40 predvideni krediti ne bi bili zadostni za banovino hrvatsko, se bodo odobrili naknadni krediti.

Ureditev oblasti v banovini

Cl. 4. a) Zakonodajno oblast v stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske izvršujeta kralj in sabor skupno.

b) Upravno oblast v stvareh s pristojnosti banovine Hrvatske izvršuje kralj preko bana.

c) Sodno oblast v banovini Hrvatski izvršujejo sodišča. Njihove razsodbe in rešitve se izrekajo in izvršujejo v imenu kralja in na podlagi zakona.

Cl. 5. Vsak pismeni akt kr. oblasti v stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske podpisuje ban in nosi odgovornost zanj.

Cl. 6. a) Sabor sestavljajo zatopniki, ki jih narod svobodno voli s splošnim, enakim, neposrednim in tajnim glasovanjem. Tudi manjšine dobijo zastopnike.

b) Prvi volilni red, ustroj in poslovnik sabora se bo podpisal s kr. uredbo. Volilni red in ustroj sabora se lahko menjata z banovinskim zakonom, poslovnik pa z resolucijo sabora.

c) Narodni poslanci uživajo imunitetno pravico.

Cl. 7. a) Sabor se sklicuje s kr. ukazom in zaseda v Zagrebu.

b) Kralj ima pravico razpustiti sabor, toda ukaz o razpustu mora vsebovati ukaz za nove volitve sabora. Ukaz o razpustu sabora soprodpisuje ban.

Cl. 8. a) Kralj imenuje in razreši bana s ukazom, ki ga soprodpisuje novoimenovani ban.

b) Pred prevzemom dolžnosti položi ban prisego na zvestobo kralju in spoštovanju zakonitosti.

Cl. 9. a) Do izdajanja banovinskega zakona o kazenski odgovornosti bana se bodo izvajali predpisi o ministrski odgovornosti s tem, da bana namesto narodne skupščine obtoži sabor in posebno banovinsko sodišče, ki ga sestavljajo trije svetniki stola sedmorice oddelka A in trije sodniki upravnega sodišča v Zagrebu pod predsedstvom predsednika stola sedmorice oddelka A. Imenovane člane in potrebne namestnike volita imenovani telesi vsako leto.

b) Za škodo, ki jo povzročil ban državljanom z nezakonitim izvrševanjem službe, odgovarja banovina, banovini pa ban.

Cl. 10. a) Ban odloča končno v vseh vprašanih svoje pristojnosti in proti nje-

govim odlokom so dopustna pravna sredstva pod zakonitimi pogoji samo na upravna in redna sodišča.

b) Vse sklepe o službenih odnosih banovinskih uslužbencev izdaja ban. To velja tudi za uslužbenca, ki so v državnem preračunu, pa izvršujejo posle, ki spadajo v pristojnost banovine. Sodniki kasacijskega sodišča, apelacijskih sodišč, upravnega sodišča, računskega sodišča in okrožnih sodišč, kakor tudi uradniki prve, druge in tretje položajne skupine se postavljajo ter napredujejo s kraljevim ukazom.

c) Vsa policijska služba na celotnem področju banovine je podrejena banu.

Cl. 11. a) Administrativne spore v stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske rešuje upravno sodišče v Zagrebu dokončno. Na upravno sodišče v Zagrebu prehajajo v pogledu istih stvari vse tiste pristojnosti državnega sveta, ki so mu odrejene s posebnimi predpisi.

b) Predsednik ministrskega sveta oziroma od njega pooblaščen organ lahko predloži v zakonitem roku tožbo na upravno sodišče v Zagrebu, kadar je z aktom bana ali kake druge banovinske oblasti, ki je predmet rešila, končno prekršen državni ali banovinski zakon na škodo splošnih državnih interesov.

c) Računsko kontrolno v vseh stvareh iz pristojnosti banovine Hrvatske izvršuje samostojno in končno veljavno posebno računsko sodišče.

Cl. 12. Ustroj banovinske oblasti, osnovna upravnega sodišča in ustroj računsko kontrolne se bo predpisal s kraljevimi uredbami, ki bodo predložene v zakonjenje saboru, čim se bo sestal.

Ustavno sodišče

Cl. 13. a) Za oceno ustavnosti zakonov in sporov glede pristojnosti med državo in banovino Hrvatsko je pristojno ustavno sodišče.

b) Ustroj in postopek tega sodišča bo predpisan s kraljevo uredbo.

Cl. 14. V tistih zadevah, za katere je država pristojna in sicer samo za izdajanje zakonov, lahko osrednja oblast izda splošna navodila banovini z izvedbo teh zakonov. Zaradi nadzorstva nad izvrševanjem teh zakonov po banovinskih organih more osrednja oblast poslati svoje organe banovinski oblasti in le z njenim pristankom ter nižjim oblastem. Banovinske oblasti so dolžne na zahte-

Dekan Anton Skubie

Za lepše krščansko življenje

(Predavanje na kongresu Kristusa Kralja v Ljubljani 29. julija 1939.)

(Nadaljevanje.)

Ali pa skruni Gospodov dan samo tako težko delo? Kaj pa hrupne zabave, igre, veselice s plesi, da včasih zmanjka nedelj in praznikov, da bi se mogle vse razvrstiti!

KKK slovesno protestira proti skrunjenju Gospodovega dne; pozivlje vse podjetnike, industrijce, rokodelce, obrtnike, kmete in delavce, da dajo Bogu, kar je božjegal! Pozivlje vse oblasti, da se strogo izvršujejo vse postavne in predpisi o nedeljskem počitku! Pozivlje vernike, da pokažejo opravilno nevoljo vsem, ki skrunijo nedeljo! Nedelja bodi dan Kristusa Kralja! Dobri verniki pa naj bi imeli enkrat v letu spravno nedeljo, ob kateri naj bi z javnimi molitvami

zadostovali Kristusu Kralju za vse skrunitve njegovega dne!

Bogokletstvo!

Ze stari Rimci so imeli rek: »Nulla salus bello!« Vojska ne prinese nič dobrega. Tudi nam Slovincem je prinesla vojska v. verskem in nravnem oziru mnogo slaboga. Eden največjih madežev, ki ga je vojska zalučila na naš slovenski narod, je — bogokletstvo.

Sicer so Slovenci že prej vse preveč rabili ne toliko prave kletve, kot kletvice. Naše ljudi, ki so delali v Nemčiji, so Nemci imenovali »die Kultschenc«, ker so vedno od njih slišali besedo »hudič«. Da je naš fant

*K zdravju
Tvojega otroka spadajo tudi
zdravi zobje.*

SARGOV

KALODONT

PROTI ZOBNEMU KAMNU

vo osrednje oblasti odstraniti nepravilnosti, ki so jih naredile pri izvedbi državnih zakonov. V primeru nesporazuma more država kakor tudi banovina zahtevati odločbo ustavnega sodišča.

Zaključne odredbe

Cl. 15. a) Ministrski svet je pooblaščen, da takoj izda potrebne predpise in vse potrebne ukrepe za izvršitev te uredbe.

b) Tiste odredbe za izvršitev te uredbe, s katerimi se menjajo in ukinjajo obstoječi zakoni, bodo izdane s kraljevskimi uredbami.

c) V veljavi ostanejo vsi obstoječi predpisi, dokler se po pristojni poti ne izmenjajo.

d) Do dneva sestanka »sabor« more kralj izdajati uredbe o stvareh pristojnosti banovine Hrvatske. Te uredbe se morajo naknadno predložiti saboru v potrditev.

e) Ban je pooblaščen, da z naredbami ukrene vse, kar je potrebno za izvajanje uredb, ki so bile izdane po predhodnih točkah tega člena.

Cl. 16. Ta uredba dobi obvezno moč z dnem, ko je objavljena v »Služb. novinah«.

Zahvala

Podpisani Berčič Franc, Založ št. 46, p. Dev. Mar. v Polju, se upravi »Domoljuba« v Ljubljani najtopleje zahvaljujem za izplačano mi podporo

din 1000.—

ki sem jo prejel ob priliki požara moje hiše.

Ljubljana, 28. avgusta 1939.

Berčič Franc.

KAJ JE NOVEGA

OSEBNE VESTI

o 60 letnice rojstva je obhajal te dni g. Novko Franc, župnik in duhovni svetnik v St. Petru pri Novem mestu. Čeprav je zaslužnemu gospodu jeseni leta 1928 popolnoma opešal vid, vrši še vedno zgledno in požrtvovalno službo v vinogradu Gospodovem. Prav iz globokega srca: Na mnoga let!

o 70-letnik je postal polhograjski župnik g. Janez Strukelj. Bog obrani požrtvovalnega g. jubilarja do skrajnih mej človeškega življenja!

o 80 letnico je te dni praznovala še popolnoma čvrsta in zdrava Johana Pristov v Radovljici. Bog jo živi!

70 letnica je postala znana igralka ljubljanskega gledališča Avgusta Danilova.

DOMAČE NOVICE

d Ameriški rojaki so odpotovali nazaj čez fužo. Letošnje poletje nas je zaradi nepetih razmer v Evropi obiskala le bolj majhna skupina rojakov, ki so se izselili v USA. Prebili so počitnice pri nas in se pred nedavnim zopet vrnili nazaj. Le nekaj jih je še ostalo pri nas, vendar se bodo tudi ti v kratkem vrnili v Ameriko.

d Obrtna razstava v St. Vidu zaključena. Ono nedeljo popoldne je bila zaključena šentviška obrtna razstava, ki je bila odprta od 6. avgusta. Letošnja obrtna razstava je dosegla nadvse povoljen uspeh, saj je bilo zaključenih toliko kupčij, kakor še nikdar poprej. Tisto nedeljo zvečer je bila izrečana tudi ena izmed vstopnic, katere lastnik naj bi dobil lepo nagrado Društva slovenskih obrtnikov v St. Vidu, ki je razstavo organiziralo. — Izrečana je bila vstopnica s šte-

vilko 1585. — Lastnik vstopnice s to številko naj se javi do 15. septembra pri DSO v St. Vidu, in sicer pri predsedniku društva g. Vrhovcu, kjer naj odda vstopnico. Dobil bo za nagrado določeno sodobno opremo, vredno 2000 din. Ako se lastnik te vstopnice do 15. sep. ne bi javil, bo nagrada zapadla v korist DSO v St. Vidu nad Ljubljano.

d Jugoslovanski rudar noče biti slačan. Z ustavitvijo obrata hoče zastrašiti stavkujoče rudarje angleška rudarska družba Mines, ki izrablja naš največji svinčeni rudnik. Rudarji so že pred dvema tednoma zahtevali povišanje bednih mezd. Ko niso dobili od podjetja nobene ugodnosti, so stopili v stavko. Angleška družba, ki posluje komaj 9 let, je v tem času zaslužila toliko čistega dobička, da je poplačala vse stroške za investicije in imela še kljub temu 200 milij. din prebitka. Da bi zastrašila stavkujoče, je objavila, da bo obrat popolnoma ustavila. Delo se je res v celoti ustavilo, uradniki, Angleži, pa so se odselili. Toda delavci pravijo, da je to le preračunana grožnja, ki pa ne bo imela zaželjenega uspeha. Nihče namreč ne more verjeti, da bo družba opustila obrat, ki donša letno kar stotine milijonov. Povrh pa je družba vrgla okrog 200 milij. din za rudniške naprave v novem rudniku v Zvečanu. Od tolikih investicij pač nihče ne more misliti, da bo angleška družba nehala črpati težke milijone. Zato bodo stavkujoči rudarji, ki jih je 2300, pri svojih zahtevah tudi vnaprej vztrajali.

d Preskrba naših krajev s dobro pitno vodo. Vprašanje preskrbe prebivalstva z dobro pitno vodo je brez dvoma zadeva, ki posega v najširše sloje naroda, ki pa vendar v več pokrajinah države še vedno ni rešena ter prebivalstvo in živina v njih vsako leto v

Bojeviški tabor na Brezjah

Veliki tabor prirede 3. septembra na Brezjah bojevniki in vabijo nanj slobernega rodoljuba. Pridite, da skupno počastimo spomin na padle slovenske vojake. Ob 10 bo sv. maša, nato molitve za padle, potem pa tabor na prostem. Godba in petje bosta napravila prijetno družbo. — Pridite torej vsi! Polovična vožnja dovoljena!

poletnih mesecih trpi Ježo. Ponekod se morajo ljudje še vedno zadovoljevati z navadno rečno vodo ter se na ta način izpostavljati vsem mogočim okuženjem. Brez preskrbe prebivalstva z dobro pitno vodo se seveda tudi ne more zamišljati izboljšanje vasi, ki ponekod že tako lepo napreduje. Zato je zdaj leta gradbeno ministrstvo pričelo odločno pobijati pomanjkanje pitne vode v vseh krajih države. Ker pa je v državi še vedno veliko brezvodnih krajev, je potrebno še nadaljnje premišljeno, naporno delo, da bomo pri rešitvi tega vprašanja dobili pravi in popolni uspeh. Za dosego tega cilja je za tošnji finančni zakon gradbeni ministri dr. Krek predložil poblastilo za najetje večjega državnega posojila. Pooblastilo sta tako narodna skupščina, kakor tudi senat uzakonila ter po njem gradbeni minister najame posojilo 50 milij. din pri Drž. hip. banki. Posojilo je že odobreno in se bo prvenstveno uporabilo za dovršitev započetih del. — Posojila dobi Slovenija skoraj 12%.

d Priprave, ki bo omogočila ribolov plemersko gladine, je izumil Vinko Lepš. Lepš je svoj izum imenoval »polip«. Po njegovem prepričanju bo izum izval pravo revolucijo v pomorskem ribolovu. Njegova naprava je v bistvu potapljaška naprava. Je to nekakšna kabina, ki se hermetično zapre in je v njej prostora za tri do štiri osebe. Ladja jo spusti v morje do potrebne globine. Okrog kabine je mreža, ki je močno razsvetljena z električ-

le prevečkrat pokazal svojo moč in korajžjo s kletvico, je tudi znana stvar. Na vprašanje »Kam greš?« je odgovarjal: »Ajurikam, hudič!« »Na urlavb, permejduš!« Tega ni manjkalo ne pri olikancu ne pri preprostih. Je bila to pač surovost, vendar pa še nedolžnost proti sedanjemu bogokletstvu, ki je postalo po vojski sramota našega slovenskega katoliškega naroda!

Naši sosedeje krog in krog so bili pravi mojstri v bogokletstvu. Iz vojske so naši ljudje prinesli to strašno razvado, ki se je neznansko hitro v čedalje večjih krogih oprijela našega ljudstva. Zato so skoro vsa bogokletstva v tujih jeziki, kar je znamenje, da to ni naš narodni produkt, temveč importirano blago najslabše znamke. Tako so naši ljudje postali v bogokletstvu pravi poligloli. In danes se sliši ta sramota vsepovsod, od inteligentne do kmeta, delavca in otroka, kar je najsrmatnejše!

Cerkvena oblast se je čutila prisiljena, da daje Bogu za to grehoto naroda zadoščanje. Zato je ukazala po vsakem blagoslovu s Najsvetejšim molitve v spravo za bogokletje. To bi moralo osermotiti in ganiti prizadete bogokletnike! Pa nel Treba torej potlačiti še učinkovitejša sredstva.

V Italiji, kjer je bilo bogokletje doma in posebno avturkično, kjer celo v cerkvi Boga kolnejo, če ne začne kri sv. Januarija

takoj vreti (Porco Dio, comincia!), — tam se na cesti sliši, da, ako kdo izusti bogokletno besedo, mu dober kristjan na mestu zakliče: »Iddio sia benedetto, Bog bodi hvaljen!« Tako v spravo Bogu in v osramočenje bogokletniku!

Tako bi morali odločni katoličani delati pri nas, in sicer prav glasno, da bi bil bogokletnik osramočen! Osnujejo naj se združuje, kakor v Italiji in Ameriki, ki jim je glavni namen organiziran boj zoper bogokletje.

Tudi državna postava prepoveduje in kaznuje bogokletje, ki pa se mršavo izvaja. Vsaka pijanost ali jeza je opravičljiv vzrok. KKK glasno zahteva, da se postava odločno izvaja.

KKK boče storiti konec tej brezbožni sramoti našega katoliškega naroda! V ta namen pošilja najslavesnejši apel na vernike in oblastnike!

Javna nenravnost.

Ce vera izginja, mora izginjati tudi nravnost, čistost in sramežljivost. Kult telesne nagote ubija v narodu vsa blažja čustva. Kakšna pošastna nečistost se vali po svetu! Kakšne orgije uganjata nesramnost in pohot med mladino, med starci, med samci, med zakonci! Poln je svet guilobe, gnusobe, smra-

du — oprostite izrazu! — smradu iz kloak, da iz kloak! Vse javno, brez stida in sramu.

Na vse to pa vlivajo olje nenravnih filmi, ki zastrupljajo mladino in kvarijo tudi starino! Nenravnih spisi, knjige in slike, ki se javno prodajajo in razobešajo! Kopalnišča so legla nenravnosti! Izleti objestnih mešanov kvarijo doslej še kolikortoliko zdravo poželje! Zenske so včasih skrbele, kako se bodo oblekle, danes jim je prva skrb, kako se bodo slekle! Delavci pri delu skoro nagi, kosci skoro nagi, otroci nagi kakor v osrednji Afriki! Kam pa to vodi, kam to gre? Če pa zenska nagota in golota sili že celo v cerkev!

Katoličani slovenski, kje pa ste? S kakim veseljem sem svoj čas bral, da so katoliški dijaki naredili kraval pri nekem nenravnem filmu! S kakim zadoščanjem smo čuli, da so še pred vojsko vrli Ljubljanski gospodje požvižgavali za damo, ki je šla po cesti v modernem do sredi beder preklanen krilu! Ob prvem poizkusu je bilo te židovske mode konec! — Nikoli ne bom pozabil vrlih Retečanov tam od Škofje Loke, ki so s koprivami nagnali dame in dečve ljubljanske, ki so v kopalnih oblekah prišle v vas in gostilno; pa tudi gospodje in gospodinjice jo krepko izkupili! Sicer negrijetno sredstvo, pa vrlo uspešno!

(Dalje prih.)

Ne bodite v skrbeh

»Ne bodite v skrbeh za svoje življenje, kaj boste jedli...« beremo v evangeliju. Gospod nas s temi besedami ni hotel opozoriti samo na božjo previdnost, ki skrbi za vesoljstvo, temveč nas je hotel tudi posvariti: Pomnilo, da niste samo iz mesa. Tudi duša biva v vas. Če skrbite samo za to, da nahranite telo, bo duša stradala. Kajti mi imamo v sebi nevarnega sovražnika, ki bi nas rad spravil v popolno sužnost. To je naš želodec. To je posebne vrste kralj, ki se ne da kar lahko spraviti ob vlado.

Krut vladar je to in vsi njegovi ministri mu pomagajo: poželjivost, zavist, trdosrčnost, skopost, zatiranje ubožcev, preganjanje vere. Kakšna žalost bi zavladala na svetu, če bi vse križem zavladal on. Nobene ljubezni bi ne bilo, nobenega usmiljenja, nobene vere.

Od tega kralja je oni glas, ki ga sami večkrat slišite: Kaj hodiš v cerkev? Kaj imaš od tega? Ali si zato kaj bolj sit? To je glas boga malika, ki se mu pravi trebuh - želodec.

Mi pa nismo zato na zemlji, da bi nasiljevali le svoje telo. Kdo išče samo svetnih dobrin, bo sredi največje sitosti - lačen. To vidimo vsak dan, če se le količkaj ozremo okrog po svetu. Svet droi le za zemskimi dobrotami, pa je čedalje bolj lačen, nesrečen, ves truden praznega hrupa. Zato iščimo najprej božjega kraljestva, vse drugo nam bo navrženo.

nimi žarnicami. Ko se naberejo v mreži ribe, ki jih privabi svetloba, se mreža avtomatično zapre in ribe so ujete. Lepeš je dobil za svoje poskuse podporo od poljedelskega in prometnega ministratva.

d Posnemajte! Velik sodoben dom za mladoletnike in zapuščene otroke bodo v kratkem začeli graditi v Belgradu. Dom bo krasen po zunanosti in v notranjosti smotreno urejen. V zavodu bodo lahko namestili

Delavski in nameščenski zaupniki

V DELAVSKI ZBORNICI ZA LETO 1939

Delavska zbornica nas naproša za objavo sledečega:

Pri zbornici je vpisanih 961 podjetij, odnosno obratov, v katerih se je uvedel volivni postopek.

Doslej je zbornica prejela volivne zapisnike o izvršenih volitvah iz 923 obratov in je bilo izvoljenih 1626 delavskih in 178 nameščenskih zaupnikov, skupno torej 1804 zaupnikov.

Organizacijska pripadnost izvoljenih zaupnikov je sledeča:

Zveza združenih delavcev	665
Strokovna komisija URSSJ	461
Jugoslovanska strokovna zveza	243
Narodno strokovna zveza	366
Zveza društev privat. nameščencev	17
Organizacija Botič	10
Organizacija Neopredeljeni	12
Organizacija Neorganizirani	30

Skupaj 1804

Delavska zbornica v Ljubljani.
Kozamernik V., preds., Hafner Andr., tajnik.

Le usnjar zna ustrojiti kožo

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovo milo Zlatorog da gosto bela peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

po 200 otrok, medtem ko so jih v starem zavodu imeli lahko le 75. Zgradba bo veljala 8 milij. din. Zgradila ga bo mestna občina belgrajska s podporo vlade.

— Pri ljudeh višje starosti, ki trpe na nerednem čiščenju, nudi pogosto naravna »Franz-Josefova« grenka voda, zaužita skozi osem dni dnevno po 3—4 kozarce važeljeno odprtje in s tem trajno polajšanje. Zahtevajte povsod »Franz-Josefovo« vodo.

S. br. 23.409 od 4. oktobra 1937.

d Dobro došli! V Ljubljano je pred kratkim prispelo okrog 200 naših rojakov, ki žive v Franciji. Vodila sta jih na potu izseljenski duhovnik Grims ter izseljenski učitelj Šlibar. Na ljubljanskem kolodvoru jih je v imenu predsednika Rafaelove družbe, škofa g. dr. Rožmana, pozdravil stolni kanonik g. Volc, za banksko upravo pa izseljenski komisar g. Fink. Rojaki bodo ostali v Sloveniji tri tedne. Zelimo jim, da bi se ves čas med nami počutili čim boljše in čim prijetnejše!

d Pot do blagostanja, sreče in neodvisnosti vam pokaže Hranilna posojilnica »Moj dom«, Ljubljana, Dvorakova 8. — Prospekti brezplačno.

d Tujski promet na Jadranu je bil v letošnjem polletju mnogo boljši kakor v prvem polletju lani, čeprav Cehov ni bilo. Lani je bilo okrog 26.000 gostov, letos pa že 34.000. Tudi število nočnih je temu primerno večje. Na splošno se da reči, da je obisk za 30% boljši kakor lani.

d S sadjem ne vemo kam. Sliv smo letos v naši državi pridelali toliko, da ne vemo kam z njimi. Zunanji trgi ne morejo odkupovati vsega odvišnega pridelka, čemur so največ krive stroge devizne omejitve. Zaradi tega bodo sadjarji v Bosni in Srbiji prisiljeni prekuhati slive v marmelado, da se sadje ne bo pokvarilo. Prizad bo kupila okrog 300 vagonov marmelade za prvi obrok, kajti za toliko ima inozemskih naročil. Vse ostalo bo ostalo doma v zalogi.

d Profesorje nadškofijske gimnazije v Zagrebu bo prevzela med svoje uradnike država. Prevedba profesorjev se bo izvršila postopoma ter je bilo s prvim ukazom prevzetih 11 profesorjev, z drugim ukazom pa 9. Stroške za vzdrževanje gimnazije pa bo še naprej nosila nadškofijska.

d Pri saprtju ali pri motnjah v prebavi vzemite zjutraj na tešče kozarec naravne »Franz-Josefove« vode.

d Tudi Slovenija je v Jugoslaviji. V srbskem Valjevu je bil ono nedeljo kongres proizvajalcev in izvoznikov sadja, ki je bil toliko

pomembnejši zaradi tega, ker so navzoči ministri in drugi merodajni činitelji sprejeli številne zahteve, podane na tem kongresu. Tako je med drugim finančni minister odobril, da se potrebne količine sladkorja za proizvodnjo marmelade ter drugih sadnih izdelkov, namenjenih izvozu, oproste drž. trošarine, nadalje je izjavil finančni minister, da bo odobril troš. prost cement za zgradbo skladišč za slive in ostalo sadje. Po izjavi finančnega ministra bo ukinjen skupni davek na poslovni promet za češplje, ki se izvažajo po Prizadu. Narodna banka bo dala tudi suhe češplje v seznam onih predmetov, za katere se bodo lahko porabili notranji dinarji. Finančni minister je obljubil, da bo proučil vprašanje prevelike obremenitve sadja po trošarini v nekaterih mestih. Na zahtevo odposlancev, da se uvede nadzorstvo glede prodaje suhih češpelj irgovcem, da ne bi cene padle pod določeno višino, je izjavil odposlanec Prizada, ravnatelj sadnega odseka dr. Nemeč, da se bo o tem vodilo najstrožje nadzorstvo. Nadalje je dr. Nemeč izjavil, da Prizad nima namena uvesti izključen monopol za izvoz suhih češpelj, ampak ga bo še bolj razširil kontrolno glede kakovosti izvoza češpelj. Glede izboljšanja zveze sadjerodnih krajev z Belgradom je izjavil finančni minister, da je vlada že sklenila zgraditi normalnotirno progo Belgrad—Valjevo, ki je bila doslej ozkotirna.

d Hiter, a vendar prepočasen. Ono nedeljo popoldne je prišel v Lebičovo gostilno v Gaberju pri Celju moški, oblečen v temno obleko. Dolgo časa je sedel v gostilniški sobi, tako da so si ga lahko vsi dobro ogledali. Skoraj jih je postalo strah, ko je eden od družbe zatrdil, da je ta moški vodja drzne razbojniške tolpe, ki jo je izsledilo mariborsko orožništvo, Rogan Alojzij, zaradi katerega

Javna zahvala

Sprejel sem požarno podporo od uprave »Domoljuba« v znesku

din 1000.— (tisoč)

za katero se prav iskreno zahvaljujem in »Domoljub« vsakemu priporočam. Obljubim, da ostanem vedno njegov zvest naročnik.

Zaloke, dne 22. avgusta 1939.

Franc Zarembo
64

Boj ljubljanske občine s prahom

Nov način zatiranja prahu smo zadnje mesec spoznali tudi v Ljubljani, predvsem so pa dnevniki javnost opozorili na posoljeno Tyrševo cesto ob kongresu Kristusa Kralja. Vendar so se pa poročevalci precej uredili s svojim navajanjem, da je mestna občina za posoljenje Tyrševe ceste porabila 3 vagone soli, ko je bilo za vso Tyrševo cesto treba le nekaj nad pol vagona klormagnezijeve soli. Klormagneziranje je nagel pripomoček za odpravo prahu, ki pa tudi ni posebno trajen, saj je klormagneziranje učinkovito samo tri do štiri tedne, kakršno je pač vreme. Hudi nalivi pa klormagnezijevo sol hitro izperjo in gesta spet postane prašna.

Mestna občina ljubljanska že nekaj mesecev dela poskušnje s klormagnezijevo soljo, ko peščene ceste posuje s to soljo tako, da porabi za kvadratni meter pol do tričetrt kilograma klormagnezijeve soli. Doslej se je klormagneziranje prav dobro obneslo. Klormagnezijeve sol je hidroskopska, da namreč vesnava vlaga iz zraka kakor n. pr. to posebno opazimo pri sadri ali gipsu, seveda pa tudi

pri navadni kuhinjski soli. Ponoči klormagnezijeve sol pritegne toliko vlage iz zraka, da je cesta še čez dan mokra, kakor da bi bila poškopljena. Zato na posoljenih cestah škropljenje seveda odpade. Klormagneziranje cest zaleže torej samo nekaj tednov, če ni velikih nalivov, in zato pomeni le začasno pomoč proti prahu.

Učinkovitejša in trajnejša sredstva so pa takozvano sprameksiranje in drugi načini utrjevanja cest, ki jih zlasti letos preizkuša mestni tehnični oddelek. Z asfaltno smolo so bile letos obdelane že nekatere ulice, druge pa še pridejo na vrsto.

Ker je mestna občina pomnožila tudi škropljenje s tramvajskim vozom in z novim in najmodernejšim škroplilnim avtomobilom, preganjajo v Ljubljani prah tako uspešno in učinkovito, da je tudi vedno manj pritožb, pač pa velika večina prebivalstva rada priznava, da se mestna uprava na vse načine trudi odpraviti prah in blato z izboljšanjem cest.

so bile obveščene in alarmirane vse policijske stražnice in orožniške postaje v Sloveniji. Poklicali so stražnika, ki je kaj kmalu priteknel v gostilno in zahteval od Rogana legitimacijo. Rogan pa je skočil iz gostilne in jo popihal po cesti proti okoliškemu pokopališču in skozi gozdove. Stražnik se je podvizal in tekel nekaj časa za razbojnikom, dvakrat tudi streljal nanj, a Rogan je bil hitrejši in je izginil v gozdove, kjer se go-tovo še sedaj potika. Celjsko orožništvo je obkolilo gozdove.

VSAK SLOVENEK, VSAK KATOLIK JB KAROČNIK MOHORJEVIH KNJIG. NAROČITE JIH PRI ŽUPNIKU.

d Fr. STUPICA, veletrgovina s železarinami in poljedelskimi stroji in monopolna prodaja razstreliv, Ljubljana, Gosposvetska cesta 1, razstavlja tudi letos na odprtem prostoru — desno od glavnega vhoda — lepo sortirano zalogo poljedelskih strojev, ki vzbujajo občudo pozornost in zanimanje obiskovalcev, posebno onih z dežele. Obiskovalci se zlasti zanimajo za amer. kosilnice znamke »DEERING«, ki jih je ta tvrdka vpeljala pred več kot 25 leti, ko je sedaj že pokojni lastnik tvrdke g. Franc Stupica osebno demonstriral te kosilnice interesantom po deželi. Danes so razširjene že širom Slovenije. — Dalje ima ta tvrdka razstavljenе razne motorje, mlatilnice in slamoreznice, brane in pluge, gnojnične črpalke in razpršilnike, stroje za izkoriščanje sadja itd. — Uporaba poljedelskih strojev prihrani kmetovalcem obilo časa in truda in vedno bolj se uvideva pomen strojnega obdelovanja zemlje, zaradi česar se umni gospodarji ne strajajo izdatkov za nabavo strojev za poljedelstvo. — Dejstvo, da obstoja imenovana tvrdka že 46 let, dokazuje najbolje, da je nje vodstvo v dobrih rokah in da uživa obče zaupanje in velik sloves med našim kmečkim ljudstvom.

d Za novih 500.000 mark jabolk bodo lahko izvozili naši sadjarji v Nemčijo. Nova

količina se zaračunava v kliringu in zato izvozniki ne bodo imeli toliko sitnosti s plačilom kakor poprej. Pač pa je Nemčija znižala ceno našim jabolkom, namreč od prejšnjih 20 mark za 100 kg na 15 mark. Znižanje je utemeljila z razlogom, da so bile mnoge prejšnje pošiljke slabe, to se pravi, da jabotka niso bila prvovrstne kakovosti. Navedene cene veljajo do 24. septembra.

d Častna penobdoba hrvatskemu sdruženju. Asistent mestne bolnišnice v Varaždinu dr. Vladimir Čanič je prejel iz Asmare v Abesiniji ponudbo, da nastopi mesto načelnika v tamkajšnji vojaški bolnišnici. Imel bi mesečno plačo 15.000 lir in vso oskrbo. Vsi potni stroški bi mu bili povrnjeni. Dr. Čanič se bo odločil v nekaj dneh, ali bo sprejel to ponudbo.

d »Vse deseže, kar mu drago, boji slava, boji blago.« Doslej še ne preplezano zapadno steno Velike Tičarice, ki se dviga navpično iznad obširnih melišč tihe Zajezerske doline

v bližini koč pri Triglavskih jezerih, sta dne 20. avgusta v deveturnem izredno težavnem plezanju, kljub vremenskim neprilikam, premagala Bobinjca Celin in Stare.

IZ DOMAČE POLITIKE

p Za bana nove hrvatske banovine je bil imenovan dr. Ivan Šubašič. Senat in skupščina sta z ukazom kraljevskih namestnikov razpuščena. Kdaj bodo nove volitve za narodno skupščino, še ni znano. Podlaga jim bo splošna, direktna, enaka in tajna volilna pravica. Tudi manjšine bodo zastopane. Belgrajska »Pravda« poroča, da bodo volitve v senat v nedeljo 24. septembra.

p Nemški tisk pozdravlja sporazum. Nemški tisk, ki je od prvega trenutka z veliko naklonjenostjo spremljal razvoj pogajanj med Srbji in Hrvati, pozdravlja v zadnjih poročilih sporazum, ki je bil končnovoljavno sklenjen na Bledu. »Neues Wiener Tagblatt« poroča sledeče: Narodno-socialistična Nemčija, ki je pod vodstvom Adolfa Hitlerja vedno želela močno Jugoslavijo, čestita k srečni rešitvi vseh vprašanj. Notranja povezanost Jugoslavije ne bo ostala brez posledic na vprašanja zunanje politike. Sporazum s Hrvati bo okreplil položaj Jugoslavije na Balkanu. To je tembolj važno, ker bo morda že v skorajšnji bodočnosti prostor na Balkanu pred novimi tili, pri čemer bo Jugoslaviji dodeljena glavna vloga, da reši naloge.

NOVI GROBOVI

n Ne veš ne ure, ne dneva. V Framu je umrla posestnica Marija Vihar. — Pri Sv. Križu pri Litiji je izdihnil posestnik Kotar Janez. — V bolnišnici usmiljenih bratov v Kandiji je mirno v Gospodu zaspal zasebnik Alojzij Zajc iz Smarjeških toplic. — V Kranju je zapustil solzno dolino javni notar Ivan Bakovnik. — V Št. Vidu nad Ljubljano so djali v grob kamnoseškega mojstra Franta Kunovarja. — V Ljubljani so umrli: upokojeni gimn. ravnatelj Jakob Zupančič, Lina Hinterlechner-Čonč, veliki župan v pok. dr. Miroslav Lukan, železniški uradnik v pok. Franc Marn, Milan Puc in Adela Vidmar. — Naj počivajo v miru!

Vajenci dobe odškodnino

Ministrstvo trgovine in industrije je dostavilo vsem zbornicam v državi uredbe o minimalni odškodnini za delo vajencev, ki se glasi: 1. Vajencem pripada od dne uveljavljenja te uredbe pravica na naknado za delo po predpisih te uredbe. — Ta naknada se ne more pogodbeno omejevati ali ukinjati. S pogodbo se more določiti samo večja naknada kakor je priznana s to uredbo. — Za vajence v smislu te uredbe je smatrati brez ozira na spol osebe, navedene v čl. 252 zakona o obratih. 2. Naknada po tej uredbi pripada vajencem za čas, ki je določen za učno dobo. Ko poteče rok učne dobe, določen z zakonom, pripada vajencu, ki je dovršil uk, mezda v smislu uredbe o minimalnih mezdah. 3. V prvem letu učne dobe ne pripada vajencem pravica na nagrado. Za ta čas more službodajalec dati naknado za delo po svojem lastnem mnenju. 4. Službodajalec, ki daje vajencu za vso učno dobo brezplačno stanovanje, hrano in obleko, ni dolžan, da v drugem

in tretjem letu da kakšno naknado. V četrtem letu je službodajalec dolžan dati 25% mezde. 5. Službodajalec, ki ne daje učencu za čas učne dobe stanovanja, hrane in obleke, je dolžan dati v drugem letu 25, v tretjem 50, v četrtem pa 75% mezde. 6. Službodajalec, ki daje vajencu hrano brez stanovanja, mora dati vajencu minimalno naknado ene tretjine, službodajalec pa, ki daje stanovanje brez hrane, mora dati vajencu minimalno naknado ene tretjine, službodajalec pa, ki daje stanovanje brez hrane, mora dati vajencu minimalno naknado v višini dveh tretjin zneska določenega v čl. 8 uredbe. 7. Če da službodajalec vajencu obleko in to obleko vajenec sprejme, se zniža vajencem pravica za naknado v denarju za vrednost obleke. 8. Za osnovo odmere nagrade v smislu čl. 4 uredbe velja minimalna mezda, predpisana po čl. 1 uredbe o minimalnih mezdah.

VINA Vam sudi Centralna vinarna Ljubljana, v svoji posesti najugodnejša.

RAZGLED PO SVETU

Da se ohrani Evropa

Te dni je imel papež Pij XII. nagovor na svet, da bi se ohranil mir. Sv. oče je povedal sledeče:

»Težka ura zopet bide za veliko človeško družino. Zato pozivam vse, na katerih v tem trenutku počiva breme tolike odgovornosti, da poslušate glas Kristusov, v katerega zapujajo milijoni in milijoni v času, v katerem more le njegova beseda prevladati nad strastmi tega sveta. K vam, voditeljem narodov, politikom in vojakom, pisateljem in časnikarjem, k vsem, ki imajo vpliv na človeškega duha in njegova dela, se obračamo, oboroženi samo z besedo resnice, ki je visoko nad vsemi javnimi zahtevami, nagoni in prizadevanji. V imenu samega Boga pozivljamo vladarje in narode k miru, ko se kljub vsem opominom bolj in bolj veča strah pred krvavim mednarodnim sporom in ko je napetost duhov dosegla tak višek, da se smatra izbruh vojne vihr kot stvar nekaj trenutkov. K njim se obračamo, da bi, pozablajoč vse obzornosti, grožnje in vzroke medsebojnega nezaupanja, napravili skrajni poizkus, da rešijo obstoječa nesoglasja z edinim sredstvom, ki je dostojno za krščanske narode, to je s splošnim prijateljskim razgovorom in sporazumom. Narode pa pozivamo, da vzpodbujajo svoje vladarje, da se lotijo tega poizkusa z mirom in resnobo, pa z orožjem pameti, ne pa železa, zakaj le razum more vzpostaviti pravičnost in države, ki niso zgrajene na pravici, nimajo blagoslova božjega. Politika, ki se je osvobodila od npravstvenosti, se maščuje

sama nad tistimi, ki se dajo od nje voditi. Nevarnost grozi neposredno, toda še je čas. Če se napravi mir, ne bo izgubljeno ničesar, če se začne vojna, pa bo propadlo vse.

Če bodo državniki pošteno poizkusili, da se razumejo in se bodo začeli med seboj razgovarjati z dobro voljo, spoštuječ pravice drug drugega, se bodo zavedli, da se pošteni razgovori ne morejo končati drugače, kakor s častnim uspehom. In če bodo zapovedali glasovom strasti, da utihnejo ter pustili razumu, da zavlada, bodo v resnici veliki in bodo prihranili svojim narodom prelivanje bratske krvi; svoji domovini pa propast.

Naj poslušajo naš glas močni, da ne bodo postali majhni po krivdnosti, naj nas poslušajo mogočniki, če želijo, da njihova moč ne bo postala uničevanje, ampak da bo v korist narodom in v zaščito miru in redu in delu. Zavedamo se, da z nami soglašajo vsi, ki so poštenega srca, vsi, ki so lačni pravice, vsi, ki trpijo. Z nami so srca vseh mater, vseh očetov, ki bi morali zapustiti svojo družino, vseh revežev, ki delajo, da bi popravil svoj položaj, vsi nedolžni, ki jim grozi najhujše, kar si moremo misliti.

Z nami je duša te stare Evrope, ki sta jo ustvarila vera in veleum krščanstva, z nami je vse človeštvo, ki čaka pravice, kruha in svobode, ne pa železa, ki ubija in uničuje, z nami je Kristus, ki je bratvako ljubezen proglasil za temeljno božjo zapoved, za bistvo krščanske vere in za edini vir blagra posameznikov in vsakega naroda.

ga očeta z Zg. Libuč, Volinovo in Črepjakovo mater z Borovja, Valenti Kristino izpod Pece, Koponovega očeta iz Zg. Libuč, delavca Šparla iz Podkrajja, Volinovo mater z Ponikve in Filipa Martina. — Ko se je peljal iz Celovca, se je s kolesom smrtno ponesrečil krojaški pomočnik Linart Zaver, Lipejev iz Apač. — V Zvabeku so pokopali Jugovo Lino in Lindnovo Albino. — V Št. Jakobu so djali v grob dve korenini: Voričevega očeta iz Gorinčič in Hajželnovega očeta iz Ledenic. — Vse je uničil požar posestniku Zafranu v Pulpičah pri Logavesi. — Na Ziljski Bistrici je odšla po večno plačilo Kristinova mati.

ANGLIJA

s Angleško-poljska zvezna pogodba vsebuje tehle osem točk: 1. Takojšnja pomoč druge države podpisnice, če bi bila ena od njih napadena. 2. Vsaka teh dveh držav podpisnic bi morala iti takoj na pomoč, če bi bila ogrožena neodvisnost ene teh dveh držav. 3. Če se ena od podpisnic zaplete v vojno s kakšno tretjo državo zaradi pomoči, ki jo nudi napadeni državi, mora druga na pomoč. Pogodba se nanaša tudi na primer, če bi kakšna tretja država skušala gospodarsko ogrožati katero od držav podpisnic. 4. Način dajanja medsebojne pomoči bodo določili vojaški in pomorski strokovnjaki obeh držav. 5. Obe podpisnici bosta na najhitrejši način druga drugo obveščali o razvoju dogodkov, ki bi ogrozili neodvisnost. 6. Druga drugo bosta obveščali tu-

di, če bi katera od podpisnic hotela skleniti kakšno pogodbo s tretjo državo. Svojevoljno ne moreta spreminjati določb glede obveznosti, ki jih vsebuje ta pogodba. 7. Če bi bili morada obe podpisnici zapleteni v vojno, ne smeta vsaka zase sklepati miru. 8. Pogodba velja za dobo pet let in se avtomatično obnavlja, če jo katera od podpisnic v 6 mesecih pred njenim potekom ne odpove. — V Angliji in na Poljskem vlada veliko zadovoljstvo nad tem, da je tako hitro prišlo do soglasij in da je bila pogodba tako naglo in brez težav podpisana.

DROBNE NOVICE

1345 letalskih motorjev je naročila francoska vlada v ameriških letalskih delavnicah.

Šam si je vzel življenje predsednik republike Bolivije.

Nemške visoke šole na Češkem pridejo s 1. septembrom pod upravo nemške vlade v Berlinu.

Prva načelnica čeških Orlic Julija Nečasova je umrla te dni v Lišni pri Brnu.

Nemčija je zavzela malo kmečko republiko Büssingen ob švicarski meji, s 1500 prebivalci.

Vsi Nemci so odpotovali iz Anglije.

Prostovoljci za Poljsko se javljajo v velikem številu v Ameriških Združenih državah.

Tudi Turčija je poklicala na službovanje več letnikov rezervistov.

Nemški, ameriški, angleški in francoski državljani zapuščajo Poljsko.

Francoski poslanik v Berlinu je pozval Francoze, naj zapuste Nemčijo.

Mednarodni posvet Nemčije, Francije, Anglije, Italije, Rusije in Amerike za rešitev miru bo baje predlagal Stalin.

S posebnim ukazom je bila razveljavljena agrarna reforma bivše Češkoslovaške.

700.000 novih rezervistov je poklicala pod orožje Francija.

Angleški in francoski generali so odšli iz Rusije z dolgim nosom, ker jih je Nemčija z nenapadno pogodbo prehitela.

RADIO LJUBLJANA

Četrtek, 31. avgusta: 20.10: Slovenskina za Slovence. — 20.30: Dvospevi. — Petek, 1. sept.: 13.20: Slovenska glasba. — 20.10: Ženska ura: Zena v službi državne obrambe. — 20.30: Kvartet mandolin. — 21.15: Koncert Radijskega orkestra. — Sobota, 2. sept.: 10: Prenos otvoritve ljubljanskega velešjema, nato koncert vojaške godbe. — 18: Za delopust. — 20: O zunanji politiki. — Nedelja, 3. sept.: 10: Prenos tabora bojevnikov z Brezlj. — 13.20: Kvartet: Adamič, Golob, Hubad, Pešl. — 17: Kmet. ura: Gospodarska navodila in tržna poročila. — 17.30: Orgelje in harmonika. — 20.30: Koncert. — Ponedeljek, 4. sept.: 18: Zdravstvena ura: Obratna in obrtna zastrupljenja. — 18.40: Mesečni slovstveni pregled. — 20: Lahka glasba. — Torek, 5. sept.: 18: Dvospevi. — 18.40: Organizacijsko, prosvetno in kulturno delo pri nas. — 20: Citraški trio »Vesnac. — 20.45: Koncert Radijskega orkestra. — Sreda, 6. sept.: 11: Solska proslava. — 18: Mladinska ura: Dedinje, Miločer, Blod, z njih mladi naš kralj stopa v svet. — 18.40: Sola v službi narodne vzgoje. — 19.30: Poročila o naših izseljencih. — 20: Koncert pevskega zbora »Ljubljanski Zvonec.

Mladinska prireditel v Črnomlju

Belokranjsko okrožje FO in DK prireditel javen telovadni nastop s prosto zabavo dne 3. septembra v Črnomlju. — Vsi prijatelji belokranjske mladine vljudno vabljeno!

ITALIJA

s To in ono iz slovenskega Primorja. G. Štefan Gnjezda, ki je po smrti nepozabnega dekana msgr. Arka upravljal idrijsko župnijo, gre za župnega upravitelja v Podkraj nad Vipavo. G. Franc Gabrenja, župni upravitelj v Podkrajju, je imenovan za župnega upravitelja v Lozicah pri Št. Vidu. Župnijo Kojsko v Brdih upravlja g. Mario Virgulini. — V nedeljo, dne 8. oktobra se bodo zaključile na Sv. Gori pobožnosti in slovesnosti, ki so bile določene v proslavo štiristoletnice, kar se je bila naša ljuba Mati na Skalnici prikazala slovenski pastirici Urši Ferligojevi iz Grgarja in ji naročila, naj sporoči našemu vrlemu ljudstvu, da želi imeti na Gori svoj dom. To zaključno svečanost bo počastil s svojo navzočnostjo nasledovni nadškof heraklejski msgr. Fr. Borgoncin-Duca, apostolski nuncij pri Kvirinalu v Rimu. — V nedeljo, 6. avgusta je na Trnovem pri Gorici zapel svojo prvo slovesno sv. mašo kapucin g. p. Damazij, s svetnim imenom Jože Rijavec, na Marijin praznik, 15. avgusta pa je v Kanalu slavil svojo novo sv. mašo g. p. Ciril, ki se je prej imenoval Alojzij Blazič. Oba novomašnika sta obhajala svoj nalepši dan življenja v rojstni vasi, v cerkvi, v kateri sta bila krščena, sredi svojih domačinov. — V Gorici je umrl bivši trgovec s klobuki, 60 letni Josip Fon.

s Iz Korčane. V nedeljo, 30. julija je imel v Št. Lipsu novo sv. mašo g. Andrej Karicelj. — V Lubučah so zadnji čas pokopali Voglove-

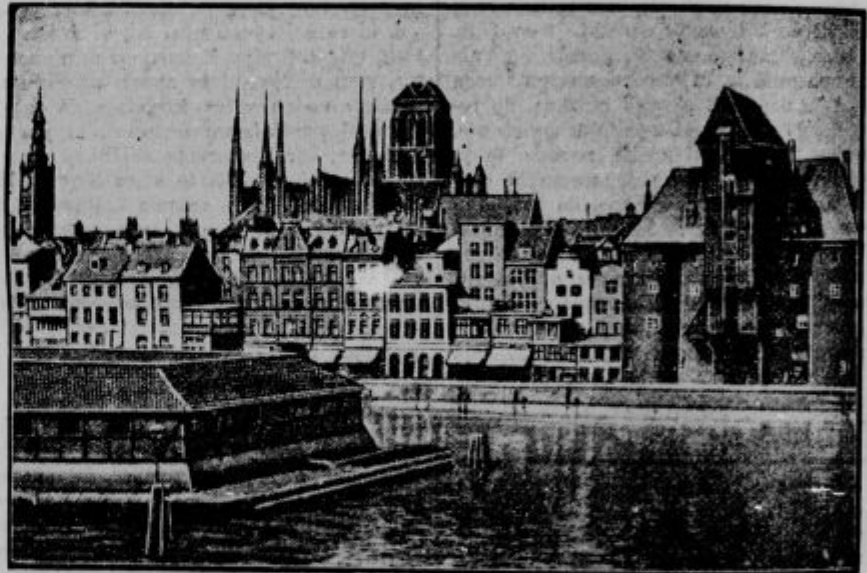
Ogromen kamenit slap, ki visi s stropa velike, na novo odkrite jame v Županovi jami pri Grosuplju.

Predsednik vlade Cvetkovič in dr. Maček na Bledu.

Trije mogočni kapniški stebri v veliki dvorani. Vsi trije stebri so dobili imo »Matjažev prestol«.

Pogled na mesto Gdansk, katerega zahteva dr. kancler Hitler, da se priključi Nemčiji.

Kmetijska razstava na velesojmu. — Oddelek za sadje.

Bogoljub

najboljši in najlepše opremljeni nabožni mesečnik v naši državi. Ima vedno lepe slike v bakrotisku. Pišite, da ga Vam pošljejo na ogled. Naslov: »Bogoljub«, Ljubljana, Jugoslov. tiskarna.

Nek Avstralčan je tako adresiral svojega konja, da se zna tudi boksati s svojim gospodarjem.

V okolici mesta Long Island je letos vladala velika suša. Slika kaže verno družino nekoga kmeta, ki na polju moli za dež.

Na nadecestni železnici v New Yorku je eden izmed voz skočil s tira, podrl čuvajnico in poševno obledel na progi; 16 oseb je bilo ranjenih.

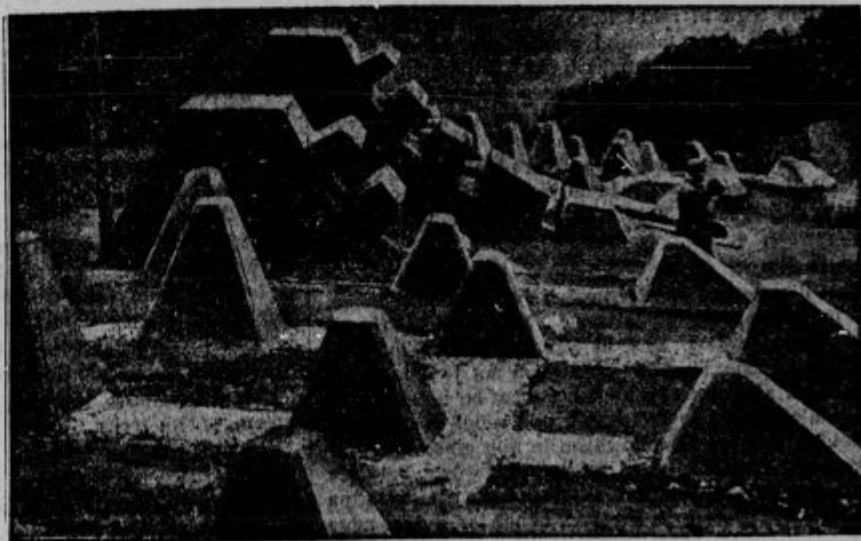

Bivši angleški zunanji minister lord Eden je pred kratkim oblekel vojaško uniformo in stopil prostovoljno v vojsko kot pehotni major.

V vsako hišo Domoljuba!

V angleških vojaških letalščih ima osebje posebne vrste obleke, skozí katere ne morejo strupeni plini. Te obleke bodo uporabljali v bodoči kemijski vojni.

Betonski sobje zoper tanke, ki štrle iz zemlje vzdolž nemške zahodne meje. ga

PODOMOVINI

Prijateljem in dobrotnikom misijonarjev

V Transvalu (Južna Afrika) deluje med Zulu-zamorci nekaj naših slovenskih misijonarjev: P. Moršer in br. Valentin. Dva misijonarja, pater Musar in br. Kolenc Rafael, sta prav tako več let misijonarila na tem misijonskem polju.

Za zamorce je ustanovljena posebna misijonska pokrajina Lydenburg, ki je v začetku razvoja, saj ne šteje veliko več kot nekaj tisoč katolikov.

Od misijonske postaje Glen Cowie nam je prišla sledeča prošnja: V bolnišnici za črnce, ki jo vodijo misijonarji, primanjkuje najpotrebnejša oprema, kakor: operacijska miza, sterilizator za orodje in obveze itd. Misijonarji, ki so sami brez sredstev, si ne vedo drugače pomagati, kot da trkajo na dobra srca misijonskih dobrotnikov. Za najnujnejšo opremo bi potrebovali sedaj 8 do 10.000 din.

Ako misijonarji žrtvujejo svojo osebo, svoje delo za neumrjoče duše črncev, podprimo jih mi po možnosti pri tem delu z našimi prispevki. Blagovolite poslati v to svrho nekaj misijonske miloščine Misijonski pisarni v Ljubljani, Seme-niška ulica 2, rek. račun 16.629, saj nam bo Kristus tako rekoč iz Afrike v imenu bolnikov-črncev dejal v zahvalo: »Bil sem bolan in ste mi stregli!« Lepšega plačila si ne moremo zaleti.

Za misijonsko pisarno v Ljubljani:
Dr. Lambert Ehrlich, l. r.

Ne tihotapite!

Tihotapstvo ljudi čez mejo ne preneha. Vsak dan imajo v Mariboru na obmejni policiji kopico mladih ljudi, ki so jih graničarji pripeljali z meje, kjer so jih prijeli. Mnogim se sicer poskus posreči, da pridejo čez mejo, večina pa pade v roke oblasti. Zastranost meje je prav zaradi teh tihotapcev poostrena in ljudje se niti ne zavedajo, v kakšno nevarnost se podajajo, kadar silijo čez mejo. Obmejne straže ne poznajo milosti, kdor se ne ustavi na njihov klic, proti temu uporabijo

orožje, kakor to dokazuje žalosten primer, ki se je odigral ono noč v bližini Srečine. Tam so nahajala znana tihotapska pot, ki pelje po Slatinskem dolu ter pri posestniku Anderliču prekorači mejo. To pot so tihotapci zadnje čase posebno radi uporabljali, ker se je dalo po njej posebno neopaženo priti čez mejo, celo pri belem dnevu. Tako je tudi to dan poskušala skupina ljudi po tej poti priti na nemška tla. Med njimi je bil 42 letni delavec Ivan Majhenič iz Pekar pri Mariboru, ki je bil zaposlen v Limbušu. Tudi Majhenič je izjavilo prigravarjanje gotovih agentov ter šelja po boljšem zasluzku, da je pustil svoje delo ter se podal na negotovo pot v tujino. Ko so se tihotapci približali meji, jih je opazil graničar ter jih ustavil. Nekateri so se ustavili, Majhenič pa je hotel poskusiti srečo v begu. Planil je proti meji ter se ni zmenil za klice »stojte, ki jih je graničar trikrat ponovil, nato pa so počili strelci. Graničar je štirikrat ustrelil, s četrtem strelom pa je Majhenič zadel v hrbet ter mu je krogla izstopila na trebuhu. Težko ranjen je obležal. Nameravali so ga hitro prepeljati v mariborsko bolnišnico, pa je že na prevozu umrl.

Kranj

Kakor smo že objavili, smo v Kranju odprli podružnico Jugoslovanske tiskarne in knjigarne in podružnico »Slovenec« itd. v hiši gosp. Majdiča (v isti hiši, kjer je Ukrajno sodišče).

Vijudno sporočamo, da morete v naši podružnici v Kranju kupiti vse pisarniške potrebšine: nalivna peresa, tinte, tuše, risalna priprave, pisemski papir, različen pisarniški papir itd. Če bi kdo rabil kaj posebnega, kar ni običajen predmet, ki ga pisarne rabijo, naročite vseeno v naši podružnici, kajti v dveh dneh vam bo preskrbela zaproseno.

Bliža se začetek šole. Ako hočete svojim otrokom kupiti poceni šolske potrebšine, pojdite v našo podružnico. Šolskih knjig ni treba več naročati v Ljubljani; prihranili si boste pota in stroške naročila, kajti v naši podružnici v Kranju dobite knjige za vse razrede ljudskih, meščan-

skih, srednjih ter raznih strokovnih šol. Tudi le formirali Vas bomo v naši podružnici, kakšno knjigo rabite za ta in ta razred in to šolo.

Prav tako lahko dobite v naši podružnici vse leposlovne (romane, povesti), znanstvene in druge knjige domačih in tujih založb. Prav tako razne knjige v tujih jezikih.

Revije, medne časopise itd. domače in tuje dobite ali pa jih lahko naročite v naši podružnici.

Ako rabite ročne vence, mašne knjige, kipe, svete podede itd., obrnite se v našo podružnico v Kranju; raznih devotionalij imamo na izbiro.

Časopise: »Slovenec«, »Slov. dom«, »Domoljub« in »Bogoljub« lahko naročite v naši podružnici v Kranju; raznih devotionalij lahko naročite na oglase, male oglase in esmrtnice.

Kadar imate kako zanimivo vest za časopis, sporočite to pisмено, osebno ali pa če morete telefonično naši podružnici v Kranju.

Podružnica »Slovenec«
in Jugoslovanska knjigarne in tiskarne
v Kranju.

Kitajski škof v Slovenski Krajini

Ono soboto je Murska Sobota pristrčno sprejela in pozdravila v svoji sredi kitajskega škofa msgr. Cenga, ki se je pripeljal tja od Sv. Jurja ob Ščavnici z avtomobilom poslanca Bajleca. Pri sprejemu je bila navzočna velika množica ljudi, med njimi močna četa slovenskih fantov in deklet v krojih. Na pragu župne cerkve je pozdravil kitajskega škofa murskosoboški župnik Vojnovič, na njim v imenu dekanije dekan Kranz, v imenu dijaštva pa sedmošolec Ošljaj. Peveci so zapeli pesem, nakar se je škof Ceng ginjen v latinščini zahvalil za pristrčni sprejem. Po sprejemu je bil v cerkvi blagoslov, ki ga je podelil vernikom škof sam. Sledeči nedeljo je imel msgr. Ceng slovesno sv. mašo, med katero je tudi obhajal vernike. Popoldne so bile v Martiniškem litanije, na kar je bila tudi tam odprta kitajska razstava, ki jo je ljudstvo obiskalo v velikem številu. Popoldne je škof obiskal v Krogu pri Soboti starša brata Melica, ki kot salezijanec deluje v njegovem kitajskem misijonu.

Naslednji dan se je škof Ceng s svojim sprejemstvom odpeljal v Beltince, kjer je v župni cerkvi bral sv. mašo. Po maši je obiskal v Melički starše šolske sestre Maričič, ki tudi deluje v njegovem misijonu. Obed je pripravila škola in nje-

Besede

(Povest)

Spisal N. Velikonja. Ilustriral akad. slikar L. Šušmelj
Slike iz tromesečne kronike o naših krajih.

Tisti dan je Lende ugajal na paši vsakovrstno vrugolije. Skakal je čez kamenje in palice, zidal hiše in ceste. Misel na petačo mu ni dala miru. Sedel je spet na brežino in mislil. Mislil počasi in trudoma. Da mu je oče! Saj mu tega ni rekel Ruper prvi, to so rekli tudi že drugi. Toda ne s takšnim poudarkom. In ne s petačo. Fant ni mogel prav pojmiti, kaj to pomeni. Vedel je, da je to nekaj drugega, kakor gospodar. On je razumel, kaj je mati, in je jokal, ko mu je umrla. Toda oče! Bog se usmili, tega ni točno umel. Važno je, sicer bi ne šlo za petačo. In je stopil pred glogov grm ter rekel: »Dober večer, oče! In to je ponovil še pred borem in pred neznanim vozom, ki je peljal hlode po cesti. »Dober večer, oče!«

To je šlo.

Tisti dan se mu je zdel srečen in nekaj posebnega. Stopil je na skalo ter gledal temno Nanosovo kopo pred seboj. Vipava in Log, Krži in Nanos, Maj in Školjič so se mu zdeli bližje. Crni glogov sad se mu je smejal, da ga je utrgal. »Petačo!« In bo šel, kamor bo hotel in mu bo še ostalo. Gledal je Lokavček pod seboj in ga rdeče rute deklet niso več mikale. Slišal je njih glasove, kakor bi kdo razbijal steklo, pa ni prisluhnil pesmi. »Petača!« Odvezal je ovce in jim dal skorje. Vzele so, nato pa plaho odbežale. Potem je legel na hrbet ter dvigal noge z zrak.

»Petačo!«

77

Proti večeru je šla po cesti stara Meta. Da gre k Stomažem. Če imajo kaj sadja. Da se ji ga tako hoče! Češenj na Gori je nekaj, pa vipavsko sadje je boljše. Šla je počasi in preudarno, kakor bi stopala po cekinih. Lende se je plazil naglo skozi borovje in legel ob cesti. Zenica je nekaj godrnjala sama sebi s brezobnimi čeljustmi ter gledal v dolino.

»Teta!« je planil Lende na nogo.

»O, ti sveti križ božji! Kako si me ostrašil! Lende! Ali si čisto ob pamet?« se je tresla od presenečenja. »V grob me boš spravil!«

»Ne, teta! O, ne! Veste, bom dobil petačo!«

»Petačo?« se je začudila.

»Da, petačo! Vidmarju rečem: »Dober večer, oče!« In dobim petačo!«

»O, ti križana usmiljenost!« si je oddihovala Meta ter brisala čelo in roke. »Kar porečeš in potem dobiš? Ali veš, kaj porečeš?«

»Dober večer, oče!«

»Ze prav, že prav! Da mu to porečeš! Saj je to res. Pa kar nenadoma! Le pazi, Lende. To je res. Tvoja mati je to meni rekla. Do Hriba sem ji nesla, Bog ji daj večni mir! In mi je to povedala. Ne Lovro, Vidmar je tvoj oče; toda pazi, Lende, če res kaj rečeš, kdo ti bo dal petačo?«

»Stric Ruper! Jo že ima, sem videl.«

»On jo gotovo ima! Pa prav! Le reci, Lende, toda potem, potem tečič!«

»I, bom rekel, ko bodo ljudje, da me ubranijo!« se je režal.

»Glej ga norca!« se je čudila Meta. »Ta jo pogruntal! Kadar bo prav mnogo ljudi, Lende! Potem zbeži!«

Zenica je sedla na kamen ob cesti in imela vse solzne oči.

RAZNO

Se vrabel koristni ali škodljivi? Ljudje o vrabelih niso enotnega mnenja. Vrtnarji in vrtnarice morajo zasejati dvoje no koščino semena, računajoč, da »pripada« polovica semen »porabljenim« krilatim golozemcem. Veseli pa so rjavratni ptičjega drobiža sadjarji. Znani angleški vrtnar dr. Bradley je dalje časa opazoval počenjanje vrabca in vrabulje in je ugotovil, da sta požira za uro okoli 40 gosenic. Ko se je družina v gostotcu pomnožila, je bilo treba dnevno do 480 gosenic to je tedensko nad 3000 škodljivcev. Vsevedski boječjo sedaj primerjati v številkah, ali so vrabeli škodljivi ali koristni. Menimo, da bodo dvojnokrat krilate to prebakušno dobro prestali.

Kake v Indiji pobirajo davka. Menda je posebej tako, da ljudje davkov ne plačujejo preredi in da morajo oblasti zato uporabljati pri istražovanju večjo ali manjšo strogo. Takole si je vedel pomagati maharadža v južnem dijekem Hajderabadu. Njegovi davčni eksekutorji odvedejo samodrž-

govemu spremstvu beltinska grofica Zichy. Po kosilu je škof Bral obiskal soboškega okrajnega načelnika dr. Cranjo in se mu toplo zahvalil za svojo pozornost, ki mu jo je izkazoval kot zastopnik politične oblasti. Nato je visoki gost obiskal šefa Borze dela Franca Kereca, ki je brat kitajskega misijonarja Jožeta Kereca. Gosp. Kerec je izrekel msgr. Cengu pristožno dobrodošlico. Msgr. Ceng je nato v daljšem latinskem govoru poudaril, da mu je misijonar Jožef Kerec prijatelj in kakor brat, da mu je desna roka in da sta si nerazdružljiva brata v Kristusu. Ko se vrne v domovino, bo svojim rojakom povedal, kako pristožno ga sprejemal slovenski narod, predvsem pa verno ljudstvo Slovenske Krajine.

V torek, dne 22. avgusta se je msgr. Ceng odpeljal k Sebečanu, v rojstno laro misijonarja Kereca, kjer je služil sv. mašo. Nato je obiskal rojstni dom Kerečev v Prosečki vasi. Popoldne se je msgr. Ceno odpeljal še na obisk bivšega ministra Snoja v Gornjo Radgono. S tem je bil spored obiska msgr. Cenga v Slovenski krajini končan.

Iz raznih krajev

St. Jernej na Dolenjskem. Sadno drevje je vbrzdilo v taki meri, kakor malokdaj. Kmetom primanjkuje posode in sušilnic, da bi si mogli nekaj prihraniti za dom in drugo za prodajo. Za vse informacije kupecem je na razpolago »Sadarsko in vrtnarsko društvo v St. Jerneju na Dolenjskem«. Čas dozoriče češpelj in drugega sadja je tu. Javite se takoj, ali pa pridite z vozovi, avtomobili in boste z vsem, kar boste želeli, dobro postreženi.

Metlika. Ban dr. Natlačen je na posredovanje naših mož Nemanita, Bajuka in Kloparja nakazal še naknadno za novo cesto Drašiči-Kronačen dinarjev 47.000.—, tako bo še nekaj zaslužka za revne delavce. Vas Grabrovec je tudi letos dobila 10.000 din za popravbo ceste proti Bušnji vasi. — Lepo vreme je tudi letos zadnjo nedeljo privabilo veliko izletnikov in romarjev na božjo pot k Trem faram.

Vrhovec. Ker so zadružniki Splošne posojilnice Kozarje-Vrhovci tudi naročniki »Domoljuba«, je bila želja, da v listu poročamo o njenem delovanju. Naraščajoč predmetni kraj je naša vas in okolica, zato je bila ustanovitev hranilnice in posojilnice potrebna. Izkazalo se je že v teku prvih

desetih mesecih, da smo imeli srečno roko pri tem delu zadružništva. Tisti, ki so imeli pogum ustanoviti združbo, so v tem namenu tudi vztrajali in domalega skoraj vsi izpolnili svojo dolžnost. Delci so tako rekoč plačani, razen par »kovačev«. Hranilne vloge so začele prihajati in smo jih dobili že toliko, da smo lahko izplačali že 23 posojil. Ta posojila niso bila posebno visoka, vendar pa so dosegala po večini razmerje od 3000 do 8000 din. Vsak čas pa imamo tudi na razpolago gotovino, da izplačamo vlogo vsakemu, ki bi jo želel dvigniti. Splošna posojilnica je namenjena vsem, vendar pa je delavstvo ustanovilo v prvi vrsti sebi v pomoč. To delavstvo se tudi tega zaveda in vlaga svoje prihranke v svoj zavod. Opažamo pa nasprotno, da marsikateri kmet ni toliko zaveden, da bi vložil svoje prihranke v hranilnico, ki jo vodijo kmetje. Kadar pa želijo posojil, se pa navadno obračajo do tistega, ki jim bo nudil najnižje obresti. Dr. Janez Ev. Krek je učil delavce kakor kmete, da naj se oprimejo zadružništva in podpirajo svoje ustanove. Delovno ljudstvo naj se tega zaveda in bolje se mu bo godilo. Po novem letu bomo imeli pri naši Splošni posojilnici prvi redni občni zbor in bomo takrat o njenem prvotnem delu podrobno poročali.

Šmarjeta. Umrl je gosp. Lojze Zajc iz znane ljubljanske rodovine, bivši lastnik Šmarjetskih toplic, ki je bil zadnja leta nastanjen v lastni vili tih toplic. Njegovo življenje je bilo zares živčno burno. Svoj čas je imel lepo premoženje in je od izkupička prodanih toplic nad četrt milijona din posodil nekemu ljubljanskemu trgovcu. Denarja ni mogel izterjati in zato se je hotel umakniti v samostan Pieterje. Eno leto je preživel tam in se veselil, da bo postal redovni mašnik, pa mu zdravje in strogi red nista doprinesla te sreče. Živel je za tem samotarsko življenje v svoji vili nasproti gostilne »pri Nacetu« pri Šmarjetskih toplicah, kjer so ga z največjo vestnostjo oskrbovali. Sveta ni imel do temeljev za izprijenega, kot piše nekdo v nekem listu iz Novega mesta z dne 22. t. m. in tudi neko namigovanje o pregodnji smrti ima gotov namen. Kdor je g. Zajca poznal, je tudi vedel, da je bil dober krščanski fant, čeprav je bil rezervni oficir. Velikega premoženja, kot piše neki list, ni imel, pač pa je bil denarno popolnoma izžrpan in to mu je šlo, tako na živce, da ga je po izjavi zdravnika-izvedenca v kandijski bolnišnici zadel kap. Okrožno sodišče oziroma

Slovenjgoriški kmečki tabor

bo 3. septembra pri Sv. Lenartu v Slovenskih goricah. Ob 8 sprevod skozi trg, nato cerkveni govor g. dekana Gomilška, sv. maša z ljudskim petjem, blagoslovitev prapora MKZ. Popoldne ob 14 ljudska igra »Slovenskega kmeta povest«. Tabor se vrši ob vsakem vremenu. Naj vas ne plaši niti dež, niti kak drug zadržek! Pokažimo pogum, da bodo drugi videli, da smo tudi za življenje zrel. Slajersko in Prekmurje, pa tudi naše sosede onstran Savinje, naj se dni preveva le en dih navdušenja, manifestirati v obmejnem St. Lenartu za slovensko narodnost in stanovsko zavednost, dokazati temu in onemu, da je slovensko ljudstvo budno na straži in da preko njega nihče ne more, kdor ni iz njega izšel. Vsak zaveden Slovenec mora biti takrat med nami, z nami, da bo naša borba kronana z uspehi, ljudsko zvestobo in ljubeznijo do naroda in države. Kdor je z nami, ta pride na tabor v Sv. Lenart!

preiskovalni sodnik oziroma pristojna oblast, kot piše neki četrtkov list, ne bodo našli nič sumljivega. Bog dati g. Lojzetu na ljubljanskem pokopališču prijeten mir in pokoj! — Na tihem, brez posebnega slavlja je na šentjernejško nedeljo praznoval naš g. župnik, duhovni svetnik Iv. Penko, 35 letnico, odkar je prišel v Šmarjeto. Sedanji in pozni rodovi ne bodo mogli pozabiti njegovega neumornega dela za dobrobit fare in občine. Nova cerkev je tako rekoč njegovo delo, pokopališče njegovo, ceste in hranilnica tudi njegovo delo itd. Če ni kaj v redu, je takoj v Novem mestu ali pri bankni upravi, samo da ustreže bornemu ljudstvu. Večni trud in skrb ima za procvit verskega in socialnega napredka v fari in občini. Bog ga živi še na mnoga leta!

Zlato polje. V osmini Marijinega Vnebovzletja smo pokopali na tukajšnjem župnem pokopališču Janeza Grošlja, posestnika in bivšega župana ter cerkvenega ključarja. Mož je bil zelo izobražen in moško globoko veren. V šolskem odboru v Zlatem polju je želel ostati do konca. Posebno je bil vdan sv. Cerkvi. V veliko čast si je štel, ko ga je cerkvena oblast imenovala cerkvenim ključarjem. Vsem župnikom je bil najboljši svetovalec in pomočnik. V njegovi hiši je imelo svoje mesto šest katoliških glasil. Najbolj častno mesto

ke davkov na prosto polje in jih privežejo ob ramotni steber. Rečeji morajo tam prebiti nagli vee dan na pekočem soncu, zraven njih pa leži v šotoru eksekutor in vsake četrt ure sprašuje dolžnika, če mu je vroče. Navadno zaprosijo dolžniki še po prvi uri, naj jih spuste domov, da prinesejo denar.

Prokletstvo dragocene ovrtnice. V USA je nastopala pred nekaj časa v gledališču in tudi po raznih varietejih neka indijska plesalska. V San Franciscu pa je plesalki izgnila dragocena ovrtnica, ki je bila sestavljena iz 15 težkih belih biserov in 15 rumenkastih diamantov, vdelanih v platino. Naki je predeljal vrednost kakih 25.000 dolarjev. Umetnica je latvino takoj prijavila policiji, ki pa je zaman iskava krivca.

Ko se je ladja potopila, vodo vsi, kako bi jo bilo treba rešiti.

Neki popolnoma brezpomembni pesnik je dejal kritiku, zi ga je bil raztrgal: »Moje pesmi bodo brali, ko pa Prešeren že zdavnaj pozabljen! — A kritiki nato: »Ze mogoče, prej za zela.

»Tako. Tožiti te ne bo mogel in vsa ta stvar bo enkrat na luči. Prav res, da bo! Naj dobi lonec luknjo. Enkrat jo mora! Kaj bo!« je govorila starka. »In do Hriba sem ji nesla koš in je rekla, tvoja mati je rekla, da mi to pove, da ne bo šlo z njo v grob. Prav, zdaj pa stopi in povej, če ti bo Rupar dal za to petlačo!«

»Bo, bo!« je kimal Lende.

»Če je rekel, bo. Samo, da ne boš izgubil. Najboljše, če daš meni hraniti!« se mu je prijazno ponudila.

»O, pa ne! Zapravili bi, teta!«

»Vidiš ga!« je zamahnila proti njemu. »Saj nisem tatica!«

»Bom hranil sam! Vidite, tako bom rekel: »Dober večer, oče!« Ta bor je Vidmar in jaz sem tu in on stoji tam in pridem in stojim in pravim: »Dober večer, oče!« Kaj ne, teta?«

»Dobro, dobro! Kar reci!« si je mencala Meta roke.

»Kar reci! To bo, kakor bi dregnili v sršenovo gnezdo!«

In je drobila po prahu navzdol, nasmihala se v zgubano lice ter se potila v vročini, ki je puhtela od ceste do skal. Nekje je pel škrcat, da se je razlegalo ter udušilo ropot voza, ki se je zaletaval po suhi cesti. Ko je krenila z nje, je mimo priškripal voz, žljadre so zvenketale, kakor bi zvonilo. Meta je gledala za vozom a za iz glave ni hotela pastirjeva odločnost. Vsa siva, zaprašena in zgrbljena je tleskala z rokami ter mrmrala polglasno:

»Naj dobi lonec še eno luknjo! Norca ne more tožiti!

Naj dobi lonec še večjo luknjo!«

Prav tisti čas pa je drvel iz trga na vozu Rupar. Zgoča vročina je pekla na cesti in hiše v Ajdovčini, kakor bi nad vsem slonel velik razbeljen likanik. Vrgel je bil jopič na voz, a si ni obiral potu, ki mu je v curkih lila na čelo, da se je meglilo. Vrabcí so z velikim truščem

zleteli s ceste in škrcat je pilil ob kraju. Iz nizke hiše je smrdelo po milu, čez kostonje ob cesti je udarjalo po čreslu in mokrih kožah. Rupar se ni niti za hip ustavil. Jezno je bil po konjih, da je odletaval voz in so se ljudje plaho ozirali za njim.

Bral je »Primorca«, ki ga na Gori dobe šele v nedeljo. Kadar je pomislil nanj, je udaril po konjih in stiskal zobe. Peljal se je zavil v gost oblak prahu, kakor da gori pod vozom. Grizel si je ustnice in drvel. Mimo njega je bežalo prašno grmovje ob cesti in kamenje je odletavalo, kakor bi imelo peruti.

V žepu je tiščal papir, ki je bil v njem tisti dopis. Niti pomislil ni, šinilo mu je v možgane: »No, torej si le čakal, da si zdaj stresel. Saj te ni marala! Če ne, bi vzela mene.« Vsega je prevzel dopis v listu. Temno je gledal ter se ni brigal za Likerja, ki ga je pozdravljaj onkraj ceste. Konji so šli kakor splešeni; na vozu je bila samo vreča ovsu, drugega zaradi jeze ni šel iskat.

»Vražja duša, vražja duša!«

In v gost oblak prahu zavil je drvel po cesti, kakor bi bil zbesnel.

Konji so tolkli s kopiti po trdih tleh in nad njimi je vroče žgalo in pripekalo vipavsko sonce.

XXIX.

Zakaj je bilo Franceta sram in kje je bil Boštjan?

Polančeva je prišla k Vidmarju. Pogledati je hotela, kako se počuti hči. Hči ji je dala vina, da je bila rdeča v obraz in zelo široko stopala. Polanca je pripovedovala, da Vidmar hodi od moza do moza in da mora on skrbeti za vse. France da je nataknen in redke besede. — Da ga je le Rezka morala zmešati. Neža da je stara. »Kajne, Neža!« In naglušna teta je na njen glasni klic prikimala.

so vedno zvelemali Bogoljub, Domoljub in Mohorjeve knjige. Njegov pogreb je pokazal, kako ljudstvo ceni svoje najbolje moše. Dragi občan in šupljan, moš in oče, počivaj v miru!

St. Andraš pri Velenju. Letošnji pasji dnevi pa niso bili nevarni, saj so bili tako mirni, kakor malokdaj. Dasi je bilo vročina precejšnja, je bilo neviht in grmečja prav malo. Tako smo bili tudi toče obvarovani; če se kaj ne pride — kar se pa proti koncu poletnih dni že redko zgodi — bomo skozi letošnje poletje kar srečno prišli.

Bučka na Dolenskem. V večnost je odšel Janez Carman iz Bučke. Bog mu bodi milostljiv sodnik! — Suša nas je močno prizadela. Po njivah se ajda in krompir sušita, po travnikih bo prav malo otave, kar bo zelo prizadelo živinorejce, ki bodo morali zaradi tega prodati živino pod ceno. — Sadno dreve se kar šibi pod bogato naloženim sadjem. Posebno se odlikujejo slive, pa tudi bruski in jabolki bo precej. Bog daj, da bi se ta obilni dar božji prav porabil in pa tudi prodal, da bi tudi v šep kaj kanilo.

Boštanj ob Savi. Dobili smo težko priťakovani prebod ob novem železniškem mostu. Tako je zdaj Boštanj povezan s Šmarjem in Sevnico, kar bo posebno prav prišlo našim delavcem, ki hodijo v tovarne. Pa tudi na postajo v Sevnici bo pot za naše meščanskošolske otroke krajša. — Naša farna cerkev je bila v tem času deležna potrebnega popravila. Precejšni so bili stroški in po pravičnem ključu razdeljeni med vse občane. Pa to mnogim ni prav in bi želeli, da cerkev vzdržujejo le nekateri ali šupnik sam. Pa menda tem varnim ljudem še nobenkrat ni prišlo na misel, da bi zahtevali, naj šolo vzdržuje šolski upravitelj ali železniško postajo postajenačelnik. In cerkev je prav tako javna stavba in uporabo vsem vernikom, ki se je božejo posluževati v korist svoji duši. Naši predniki so nam sezidali lepe cerkve, mi pa skrbimo, da bomo vsaj te ohranili v dobrem stanju! Hiša božja mora biti dostojno bivališče za našega Kralja, ki prebiva med nami v pozni dobi kruha. — Razen nove maše nismo imeli letos nobene prireditve. Pač pa smo se udeležili mladinskega tabora v Mariboru in kongresa Kristusa Kralja. V nedeljo 13. avgusta pa smo imeli lep izlet na Lisco, kjer smo se udeležili sv. maše pri novi kapelici Marije brezmadežne. V septembru pa priredimo skupen društveni izlet k Sv. Ani na Okuču, da ji priporočimo naše matere in preživimo lep popoldan med godbo in petjem pri jabolkih in grozdju. In še nekaj nas

Podružnica ZZZ Predoslje pri Kranju

pridei v nedeljo, dne 3. septembra pod pokroviteljstvom ministra za zgradbe dr. Mihe Kreka delavski tabor

s blagoslovitvijo prapora podružnice ZZZ s sledečim sporedom:

1. Ob pol 14 sprejem g. ministra, g. botra in botrice pred Prosvetnim domom v Predosljah.

2. Sprevod do cerkve, kjer bodo ob 14 litanije in blagoslovitev prapora, kateremu botrujeta g. I. Zabret iz Bobovka in g. Milka Zabret iz Britofa.

3. Po blagoslovitvi sprevod na taborni prostor, kjer se vrši delavsko zborovanje. Govorili bodo razni delavski govorniki, med njimi delavski poslanec g. dr. Šmajd.

4. Prosta zabava s ribolovom. — Sodeluje tržička godba.

Delavci in delavke! Prihitite na ta dan vi v Predoslje, da pokažemo svojo delavsko zavest in stranjenost z narodom. Naše geslo je: Bog, stan, narod! — Vljudno vabi odbor podružnice ZZZ v Predosljah.

Tabor se vrši ob vsakem vremenu. V primeru slabega vremena bo tabor v dvorani P. svetnega doma. Taborski znak 1 din. — Narodne noše vabimo, da se udeležijo tabora v čim večje številu.

Čaka pred zimo! V nedeljo 1. oktobra bomo imeli tombolo s 20 glavnimi in 300 manjšimi dobitki. Najbolj zaželen bo gotovo prvi dobitnik — lep 1000 dinarski bankovec. Dobiš ga za 2 din, če ti bo sreča mila.

Vranja pol pri Kamniku. Dne 22. avgusta je požar do tal uničil skedenj, hlev in steljnjak ter mnogo kmetijskega orodja posestniku Francu Novaku, p. d. Piršu, iz Sp. Palovč. Vzrok požara ni znan. Bilo je zjutraj okoli 7, oče je šel na delo, mati je nesla v mlin in ni še bilo pol ure, ko je odšla, pa je bilo njihovo poslopje že v ognju. Ko sta prišla domov, sta vsa prestrašena in žalostna videla še laup pogorišča, ki zdaj od vseh potrebujeta nujne pomoči. Imejno usmiljeno srce od takih nesrečnejev, Bog nam bo vse obilo povrnil.

Prežganje. Dne 26. p. m. je minilo 35 let, kar je naš šupnik š. g. duhovni svetnik Jos. Stupica prvi stopil pred oltar Gospoda. Ob priliki njegove srebrne sv. maše se ga spominjamo vsi bralci

»Domoljubac — njegovi farani s vročo molitvijo naj nam ga Vesnošobni ohrani še dolgo let, Gospod svetnik, Bog Vas blivi! — Naše katoliške organizacije so sklenile, da pridejo tombolo v korist katol. prosvetnega društva. V ta namen bodo člani in članice pobirale po vaseh in sosednjih farah prostovoljne darove. Prosimu naklonjenosti. — Zito smo omlatili. Ker je bila strmina od viharja položena, je to vrok, da ni toliko snega kot se ga je pričakovalo. Dne 17. avgusta je v starosti 74 let umrla, previdna a sv. zakramenti Frančiška Ljubič p. d. Španova mati iz Volavj. Rajna je bila dobra, priljubljena in zelo verna članica III. reda. Tovariške so jo spremljevali v stavo do groba. — Dne 18. avgusta je je izšla naša svoja duša 70letna Marija Ostrož p. d. Tranarčkova mati iz Prežganja. Tudi ta je bila članica III. reda. — Bog bodi obema bogat plašč.

Sava pri Litiji. Tukajšnja enorazredna šola se je razkrila v dvorazrednico in to prva ob 35-letnici delovanja gđ. šol. upr. Angeline Sakotnik. Ob tej priliki ji je 27. avg. čestitali s srebrnima jubileji šol. odbor, koleška deca in FO ter DK. Vi so ji izrekli zahvalo za vzorno delo v šoli in v našem društvu. — 15. oktobra želimo postaviti spomenik padlim vojakom. Da pokrijemo stroške, smo zaposlili za tombolo. Upamo, da bodo sreči po 2 din tudi sosedne šupnije rađe kupovali.

Dole pri Litiji. V soboto po mali maši 9. septembra, bo pri nas novi živalski sejem. Ker se bliža jesenska setev, se obeta posebno za vpremo živno dobra kupčija. Kupci in prodajalci od blizu in daleč, pridite v obilnem številu!

Primskovo pri Litiji. Kakor vsako leto, bo tudi letos romarski shod v šupni cerkvi Matere bože v Primskovem dne 8. septembra. Na predvečer ob 6 pridiga in pete Pisanje M. B., potem pa priika in spoved. Zjutraj bo prva sv. maša ob 6, druga ob 8. Romarji od blizu in daleč vabjeni!

Podgorje pri Kamniku. Krasovna kmečka zveza v Podgorju pridei v nedeljo, 3. septembra t. l. na vrtu g. Svetlana kmečko zabava. — Ob tej priliki vprizori društvo »Kamnik« ob 3 popoldne Ogrinovo kmečko igro »Kje je meja in ob 6 zvečer strodo igro s petem »Minarjev Jener«, pri kateri nastopa četr 40 igralcev. Ker sta igri polni kmečkoga in narodnega življenja, sta vsi prijatelji domače zabave napakretno vabjeni.

Gerjanji pri Novem mestu. Ze v zadnji številki »Domoljubac« smo poročali, da bo v nedeljo 3. septembra 1939 ob 10 popoldne slovesno posvetil prevzrešeni g. knezoški ljubljanski dr. Gre-

35

Gospod Volodijovski

Kozaki gospoda Motovidla so namreč zgrabili Tatarja, ki se je nekako čudno motal okoli postojanke, in ga pripeljali v Hreptjov. Ujmetnika so takoj izprašali in pokazalo se je, da je bil to Lipek, toda izmed tistih, ki so pred nedavnim časom zavrgli službo in bivališča v Poljski in šli pod sultanovo vlado. Prišel je z one strani Dnjestra in je imel s seboj list Kričinskega za Melehoviča.

Gospod Volodijovski se je zato zelo vznemiril in je takoj sklical starešine na posvet.

»Gospodje,« je rekel, »dobro veste, kako mnogo Lipkov, tudi takih, ki so od pamtliveka bivali na Litvi in tu v Rusiji, je sedaj prešlo k ordi in se tako z izdajstvom zahvalilo za dobroto. Zato je prav, da nobenim prevet ne zaupamo in s paznim očesom zasledujemo, kaj počno. Tudi tukaj imamo lipkovski praporček, ki šteje dobrih sto petdeset konj in mu nabeležuje Melehovič. Tega Melehoviča jaz ne poznam dolgo; vem samo to, da ga je hetman za znamenite usluge napravil za stotnika in mi ga s ljudmi vred poslal semkaj. Tudi sem se tudil, da ga nobeden od gospodarj ni še poprej poznal in ne slišal o njem, preden je stopil v službo... Da ga naši Lipki nenavadno ljubijo in so mu slepo vdani, to se mi razlagal s njegovo hrabrostjo in slavnimi čini, a najbrž tudi oni ne vedo, odkod je in kdo. Doslej ga nisem imel nič na sumu in ga tudi nisem izpraševal, ker sem se zadovoljil s hetmanskim priporočilom, čeprav se je zavijal v neko skrivnost. Ljudje imajo različne muha, a mene ne briga nihče nič, da le vsakdo svojo službo vrši. Vendar pa so zdaj ljudje gospoda Motovidla ulovili v Tatarja, ki je prinesel list od Kričinskega za Me-

hoviča, pa ne vem, ali gospodje vedo, kdo je Kričinski.«

»Kako ne!« je rekel gospod Nenalincec. »Kričinskega sem osebno poznal, zdaj pa ga vsi poznajo po zli slavi, ki si jo je pridobil.«

»Nekoč sva v lole...« je začel gospod Zagloba, a je naglo odsekal, ker je spregledal, da bi moral biti Kričinski v tem primeru star devetdeset let, v taki starosti pa se ljudje ponavadi ne vojskujejo več.

»Skratka,« je rekel mali vitez, »Kričinski je poljski Tatar. Bil je polkovnik nekega našega lipkovskega prapora, potem pa je domovno izdal in prešel k dobruški ordi, kjer ima, kakor sem slišal, velik ugled; tam namreč, kakor je videti, pričakujejo, da potegne tudi ostanek Lipkov na pogansko stran. S takim hlovekcom kuje Melehovič spletke in najlepši dokaz za to je ta list, čigar vsebina je sledeča.«

Tu je mali polkovnik razvil list papirja, udaril obenj s hrbotom roke in začel štati:

»Moji duši zelo mili brat! Ovoj poslanec je prišel k nam in je pismo oddal...«

»Ali piše po poljsko?« ga je prekinil gospod Zagloba.

»Kričinski, kakor vsi naši Tatarji, je znal le rusinski in poljski,« je odgovoril mali vitez, »in tudi Melehovič ne grize po tatarsko. Poslušajte, gospodje, in me ne prekinjajte:

in je pismo oddal. Bog bo naredil, da bo vse dobro in da izvršik, kar nameravaš. Mi se tukaj s Moravskim, Aleksandrovičem, Tarasovskim in Groholskim često posvetujemo in pišemo drugim bratom, vprašujoč tudi nje za svet, kako bi se kar najhitreje moglo zgoditi to, kar ti, mili, hočeš. Ker pa si bolan, kakor nam je došla vest, zato ti pošiljam hloveka, da te vidi, miš, na svoje oči in nam prinese tolažbo. Skrivnost skrbno čuvaj, zakaj Bog varuj, da bi se prezgodaj izdalo. Naj

» Tatarji v Dobruži nad Donavo.

Bog razmnoži tvoje pokolenje kakor zvezde na nebu. Kričinski!«

Gospod Volodijovski je končal in pogledl vprašujoč po navzočih; ko pa so ti le molčali, in kakor je bilo videti, vsebinsko pisma marljivo razmotrivali, je rekel:

»Tarasovski, Moravski, Groholski in Aleksandrovič, vsi ti so prejšnji tatarski ritmojstri in izdajce.«

»Prav tako tudi Poturčinski, Tvorovski in Adurovič,« je dodal gospod Smitko.

»Kaj pravite, gospodje, na ta list?«

»Očitno izdajstvo, tu ni nič premišljevat!« je rekel gospod Mušalski. »Naravnost obvojavajo se z Melehovičem, da bi tudi naše Lipke spravil na njihovo stran, in on se strinja.«

»Za Boga, kakšna nevarnost za našo postojanko,« je zaklicalo nekoliko glasov. »Saj bi Lipki dušo dali za Melehoviča, in če on ukaže, nas po noči napadejo.«

»Najgrše izdajstvo pod soncem!« je klical gospod Dejma.

»In sam hetman je tega Melehoviča napravil za stotnika!« je rekel gospod Mušalski.

»Gospod Smitko,« se je oglasil Zagloba, »saj sem pravil, ko sem zagledal Melehoviča? Ali nisem gospodom povedal, da gleda renegat (olpadnik) in izdajalec temu hloveku iz oči? Ha, zadosti je bilo, da sem ga samo pogledal! Vse je mogel prevariti, samo mene ne! Ponovi moje besede, gospod Smitko, pa jih ne spreminjaj! Ali nisem torej rekel, da je to izdajalec?«

Gospod Smitko je porinil nogi pod klopi in sklonil glavo.

»V resnici se je treba čuditi tvoji bistroumnosti, gospod, čeprav, kar je res, se ne spomi-

» Konjeniški častniki, stotniki (kapetani).

Preproge
zastori
odeje
linoleum
žimnice
ptiči
garniture
obrisače

V NAJNOVEJSIH VZORCIH
V NAJVEČJI IZBIRI
V NAJBOLJŠI KAKOVOSTI
IN PO NAJNIŽJIH CENAH
NAJVEČJA DOMAČA TRGOVSKA HIŠA V JUGOSLAVIJI!

STALNO

Stemcki
CELJE 19
CENIK ZASTONJ

gorij Rožman novo gozdno kapelico sv. Tilna pri tovarni vrh Gorjancev, tik pod Sv. Gero. Sv. Tilen je eden od 14 priprošnjikov. Po rodu Atenčan se je preselil na Francoško, kjer je ustanovil benediktinski samostan. Pobožna legenda pripoveduje, da je nek menih dvomil o Marijinem devištvu. Sv. Tilen je zapisal v pesek tri vprašanja, če je ostala Marija pred in po spočetju enako deviška. Na ta vprašanja so dala odgovor blije, ki so naenkrat zrveztele iz euhega peska. Beraču, ki je bil ves pokrit s čiri, je podaril svoj plašč, nakar je berač takoj ozdravel. Zato je sv. Tilen tudi zaščitnik beračev in zaščitnik strelcev, ker je bil sam ranjen z lokom. Kot puščavnik je živel v gozdu, zato je zaščitnik gozdov, pastirjev; dalje je zaščitnik proti suši; na njegovo prošnjo je začelo deževati. Končno je zaščitnik proti kužnim boleznim, proti božastju in slaboumnosti, proti raku, viharju in splošnim nesrečam ter zaščitnik za dobro spoved. Upodablja se s košuto, ki je ranjena iskala pri njem zavetja. Znani škofski umetnik prof. Kregar iz škofskih zavodov bo nasledil podobo sv. Tilna, ki bo krasila kapelico na Gorjancih.

Grahove pri Cerklju. Dragi Njtrancil dne 10. sept. je velik telovadni nastop naših fantov in deklet. Preuredite svoje načrte tako, da boste ta dan golovo prišli v Grahovo. Z velikim veseljem in hvalečnostjo vas pričakujemo. Se eno leto

ne obstoji naše društvo in zato je tembolj potrebno vaše pomoči. Naslopimo ob vsaki vremenu, da tudi s tem pokažemo nasprotniku, da znamo in hočemo za svoje ideale živovati in trpeti. — Pridi, katoliška mladina! Mogočen val navdušenja mora zajeti ves ta kraj. Trdno smo prepričani, da vas bo prav veliko prišlo in zato smo vam zelo hvaležni. — Živela katoliška mladina!

Litija. Letos smo ustanovili denarni zavod Ljudsko posejilnico, ki je začela poslovati 1. avgusta. Namenjena je predvsem malemu človeku. Zato naj se zavoda pridno poslužujejo vsi, ki jim je za prihranke. Posluje v prostorih Ljudskega doma zaenkrat ob sredah od 8—12 in nedeljah od 9—11. — V nedeljo, 27. avg. je dobila dekliška Marijina družba svojo novo zastavo. Imamo novo nebo, nova bandera sv. R. T., novo zastavo ženske in dekliške Marijine družbe in tudi Prosvetno društvo ima nov prapor. Bog daj, da bi se tudi versko življenje še bolj dvignilo! — Konzervirajte sadje z novim aparatom »Lanico«.

Komenda. V soboto 19. avgusta so naznanili zvonovi, da je v Našovčah umrl v 52 letu starosti posestnik Burnik Franc, brat vrhniškega dekana. Pokojni je bil v svoji mladosti vnet delavec v orlovski organizaciji in Prosvetnem društvu. Bil je član živinorejske in mlekarke zadruge v Komendi, kakor tudi član Kmetke zveze in Marijine družbe mož. Čeprav je hudo trpel zaradi revma-

tizma, je bil vedno vesel in se spominjal svojih mladih let, ki jih je preživel v orlovski organizaciji. Bil je naročnik vseh katoliških časopisov. Ohranil ga bomo v trajnem spominu in naj mu bo Bog milostljiv sodnik.

Komenda. Vsemogočni je poklical k sebi v boljše življenje 78letno Marjano Skok iz Našovič. Bila je vse svoje življenje dobra in verna. Bodi ji Bog milostljiv sodnik. — Pred štirinajstimi dnevi je nekdo vlomil v stanovanje žagarja na Kernovi žagi; vse mu je razmetal in mu odnesel jermenje od žage. Gotovo ga je pa pekla vest in je ukradenko blago prinesel nazaj ta teden. Da bi bili vsi tatovi tako pošteni! — Od 18. na 19. avgusta je bilo vlomljeno v trgovino g. Kralja iz Most. Ukradli so različnega blaga za okoli 2000 din. Če bi jih ne prepodili, bi imeli gotovo dober plen, ker ima g. Kralj precej zaloge.

Kostanjevica. Skromno in tiho je šel mimo nas desetletni jubilej skrbnega in vestnega dela našega dušnega pastirja duh. svetnika in dekana g. Franca Goloba. K jubileju pošiljamo vsi duhovni otroci prošnjo Vsemogočnemu, naj nam ohrani predobrega duhovnega očeta do skrajnih mej življenja!

Beh. Bistrica. V Bohinju je bilo letošnje polje kar dosti lepo. Izletniki nas pridno obiskujejo, domačini so spravili žita in tudi polje kar dobro kaže. Toda 20. avgusta t. l. je pa zagrnelo.

njam, da bi ga bil ti, gospod, imenoval izdajalec. Povedal si samo, da mu gleda volk iz oči.

»Ha, torej trdiš, gospod, da je pes izdajalec, volk pa ni izdajalec, da volk ne ugrizne roke, ki ga gladi in mu jesti daje? Torej je pes izdajalec? Morda boš, gospod, tudi Melehoviča še branil in nas vse za izdajalce napravil?«

Gospod Snitko, ki ga je ta način dokazovanja spravil v zmedo, je široko odprl oči in usta in tako osupnil, da nekaj časa besede ni mogel spregovoriti.

Medtem je gospod Mušalski, ki je hitro imel svoje mnenje, takoj rekel:

»Najprej se moramo Gospodu Bogu zahvaliti, da so se tako sramotne spletke odkrile, potem pa daj povelje: šest dragoncev z Melehovičem ven in krogo v glavo!«

»Potem samo še drugega stotnika imenovati,« je dodal gospod Nenašinec.

»Izdajstvo je tako očitno, da tudi ne more biti pomote.«

Na to je dodal Volodijovski:

»Najprej moramo Melehoviča izprašati, potem pa sporočiti gospodu hetmanu o teh splotkah, kakaj kakor mi je povedal gospod Boguš z Zenbic, so Lipki gospodu kronskemu maršalu zelo pri sre.«

»Toda tebi, gospod,« je rekel gospod Motovido in se obrnil k malemu vitezu, »je glede Melehoviča na razpolago vsa inkvizicija (sodna oblast), ker ni bil nikoli tovariš.«

»Svoje pravice poznam,« je odvrnil Volodijovski, »in ne rabim tvoje pouka, gospod.«

Medtem so začeli drugi klicati:

»Naj nam ne stopi pred oči tisto človeče, tisti prednjak in izdajalec!«

Gromaki klicel so zbudili gospoda Zaglobo, ki je bil nekoliko zadremal, kar se mu je že kaj rado primerilo. Zato se je hitro spomnil o čem je bil govor, in je rekel:

»Ne, gospod Snitko, mesec se je v grbu skrila, ali tvoja bistroumnost, gospod, se je še bolje skrila, ker je s svečo nihče ne najde. Praviti, da je pes, canis fidelis, izdajalec, volk pa ni izdajalec! Dovolj, gospod, popolnoma si že pri kraju!«

Gospod Snitko je dvignil oči proti nebu v znamenje, kako po nedolžnem trpi, ni pa hotel s prepričom dražiti starčke. Med tem pa mu je Volodijovski ukazal iti po Melehoviča; zato je šel hitro iz sobe, zadovoljen, da se na ta način lahko umakne.

Cez trenutek se je vrnil, vodeč s seboj mladega Tatarja, ki očito še ni nič vedel, da so ulovili Lipka, kajti stopil je v sobo amelo. Njegov rjav lep obraz je bil zelo obledel, toda bil je še zdrav in si tudi glave ni več obvezoval s cunjami, le pokrival si jo je z oglavnico iz rdečega žameta.

Vsi so gledali vanj kakor v mavrico, on pa se je dosti nizko priklonil malemu vitezu, ostali družbi dosti ponosno.

»Melehovič,« je rekel Volodijovski in uprl v Tatarja svoje bistre oči, »ali poznaš polkovnika Kričinskoga?«

Melehovičev obraz je naglo preletela preteča senca.

»Poznam,« je rekel.

»Citaj,« je dejal mali vitez in mu podal list, ki so ga bili našli pri Lipku.

Melehovič je začel štiti in preden je končal, se mu je vrnil mir na lica.

»Čakam povelja,« je rekel in vrnil list.

»Kako dolgo si že imel v mislih izdajstvo in katere soudeležence imaš tu v Hreptjovu?«

»Torej sem obtožen izdajstva?«

»Odgovarjaj, ne vprašuj!« je rekel grozeče mali vitez.

»Zvesti pes.«

»Dam torej tak-le odgovor: izdajstvo mi ni bilo v mislih, soudeležencev nisem imel; če pa sem jih imel, so to taki, ki jih vi, gospodje, ne boste sodili.«

Ko so vojaki to slišali, so začeli z zobmi škripati in takoj se je oglasilo nekaj grozečih glasov:

»Ponižaje, pasji sin, ponižaje! Pred čestitejšimi od sebe stojiš!«

Nato jih je začel Melehovič motriti s pogledom, v katerem je odsevalo hladno sovraštvo.

»Vem, kaj sem gospodu poveljniku kot svojemu predstojniku dolžan,« je odgovoril in se ponovno priklonil Volodijovskemu, »vem tudi to, da sem manj vreden od gospodov, zato ne iščem njihove družbe; vaša milost — tu se je obrnil znova k malemu vitezu — me je vprašala glede soudeležencev. Imam pri svojem delu dva: prvi je gospod podstolnik novogrodek, Boguš, drugi pa gospod veliki hetman kronski.«

Vsi so silno ostrmeli, ko so žuli te besede in za trenutek je bilo vse tiho; slednjič je gospod Volodijovski pomignil s brčkami in vprašal:

»Kako to?«

»Na ta način,« je odgovoril Melehovič, »da so Kričinski, Moravski, Tvorovski, Aleksandrovič in vsi drugi sicer res prešli k ordi in že mnogo hudega storili domovini, ali sreče niso našli v novi službi. Morda se jim je tudi vest zbudila, skratka, ime izdajalec se jim stidi. Gospod hetman to dobro ve, pa je gospodu Bogušu in tudi gospodu Mišiševskemu priporočil, naj poskrbita, da se vrnejo pod prapor ljudovlade. Gospod Boguš pa je za to porabil mene in mi ukazal, naj se sporazumem s Kričinskim. Imam v stanovanju list od gospoda Boguša, ki ga lahko pokažem in ki more vašo milost bolje verjeti kakor moje besede.«

»Pojdi z gospodom Snitkom po tisti list in prinesi ga takoj.«

Melehovič je odšel.

(Nadaljevanje prihodnje)

Pučjevci so imeli svoj kmečki praznik. Bojna fronta je bila okoli romantičnega Bohinjskega jezera, najhujša pa na Poljeh. Kot kronisti moramo k temu poročati, da so pričakovali oni sami nekaj ogromnega. Vsa mogoča društva in človeštvo so stekli skupaj, da bi kaj zalegli. Njihovi voditelji so ves mesec delali na terenu reklamo: 5000 jih bo od drugod prišlo. In slišite, prišlo jih je 50 iz vse države. Ali ne veste bohinjki Pučjevci,

da ta rod propada in ga drugod ni več. Ljudje od drugod se nam smejejo. Ali bomo mar v Bohinjju ta starokopitni liberalizem sprejeli? Clovek bohinjki, odpri oči! Hvala Bogu, večina bohinjkega ljudstva to obsoja in ne more iti s temi ljudmi. Prav je tako. Dobro poznamo njihove namene. Jasno pa povemo vsem, da bohemsko ves slovenski narod, tudi mi ostali zvesti našemu voditelju dr. Antonu Korošcu in želimo, da bi tistim par Pučjevcem kaj kmalu padla koprena zaslepljenosti z oči. Saj sami vidijo, da nič ne pomenijo in tudi nič ne morejo, in tudi to je res: balon, ki se napenja preveč, kaj rad v kratkem poči. — Zavedni Bohinjci!

Praprotno brdo. Lep napredek zaznamuje naša prijazna hribovska vasica. Skozi vas pelje sedaj nova banovotna cesta Rove-Smetreje. Prej tako osamljena vas se je naenkrat znašla v čisto drugačnem položaju. Kar naenkrat je na cesti veliko avtomobilov. Slika našega kraja je dokaj spremenjena. Prenovili smo tudi podružno cerkev sv. Miklavža in zgleđa sedaj kot nova. Upamo, da bomo do zime imeli tudi že elektriko, droge že postavljajo.

Kostanjevica na Dolenjskem. Skromen in tih jubilej je preteklo nedeljo obhajala naša fara. Preteklo je namreč 10 let, odkar je prišel k nam g. župnik in dekan Franc Golob. Delo našega jubilarja je zarezalo globoke brazde na polju verskega, socialnega in gospodarskega življenja v naši fari. Zaradi njegovega vztrajnega dela in zaradi njegove dobrotljivosti gotovo v naši fari ni nobeden tako priljubljen in spoštovan kakor je naš gospod župnik. Če greš mrk in žalosten v župniško pisarno, boš gotovo odšel nasmejan iz nje, kajti g. župnik ima za vsakega primerno besedo in primerno šalo. Gospodu župniku in dekanu želimo, da bi še več jubilejev obhajal v naši sredi zdrav in zadovoljen. — Kostanjeviški farani.

Šmartno pri Slovenjem Gradcu. Naša društva zopet vstajajo iz poletnega miru. Sicer smo prav vneto obiskovali kongrese in tabore in skupni z

brati iz vse domovine manifestirali za velike ideje ob času kongresa Kristusa Kralja, v polnem številu smo se odzvali vabilu na mladinskih dnevih v Mariboru, tudi na gasilskem kongresu smo častno zastopali našo faro; le za domače prireditve ni bilo mnogo časa. Je pa tudi težko prirediti pri nas kaj večjega, ker nimamo niti svojega društvenega doma. Zato je jasno, da bo treba začeti, da se bo »farni dom«, ki ga imamo že tako dolgo na jeziku in v načrtih, le začel počasi graditi. Tako lepa in tudi precej obširna je naša fara, ni šment, da se ne bi zbralo za eno tako potrebno stavbo — V nedeljo, dne 28. avgusta pripravila FO in DK Šmartno poslovilno slavje svojemu ustanovitelju in veletnemu voditelju g. Caslu Francu, ki gre na svojo župnijo. V Šmartnu mi želimo na novem mestu obilo zdravja in božjega blagoslova. — Iz vrst naše Marijine družbe so se poročile: Priteržnik Marija z Rotornikom Francem, Priteržnik Franciška z Batičem Rafaelom, Hribernik Amalija z Lavro Ivanom in Zdovec Marija s Kacem Francem. Bilo srečno! — Naša lepa šmarška fara je dala pa tudi Cerkvi precej nevest — redovnic. Živi jih še petnajst, ki so razkrojene po vseh delih sveta. Dve sta v Argentini, ena v Afriki, ena v Aziji, druga pa so večinoma šolske sestre v naši domovini. — Potrebno bi bilo, da se zopet začne v Šmartnem s kakim javnim delom, ki bi zaposlilo naše delavstvo. Par let sem se je v poletju regulirala Mislinja, a letos se pa ni.

Ajdovce. Vsem, ki se zanimata za naš kraj, sporočamo, da bo dne 17. septembra 1939 v Ajdovcu velik praznik: Blagoslov novega prosvetnega »Gnidovčevega doma, odkriva spominske plošče ajdovskemu rojaku, pokojnemu škopljanskemu škofu dr. Janezu Fr. Gnidovcu in prosvetni tabor s telovadnim nastopom žužemberškega okrožja Dekliški in Fantovski odsek. Dom bo blagoslovil prevzvišeni g. škof dr. Gregorij Rožman. Pokroviteljstvo nad taborom je prevzel g. ban dr. Marko Natlačen. Naš »Gnidovčev dom« kaže od dne do dne lepše lice. Mareško je zmajeval z glavo, ko je videl začetek stavbe. Danes

Mali oglašnik

Vsaka drobna vrtica ali nje prostor velja za enkrat Din 5.—. Naročniki »Domoljubca« plačajo samo polovico, ako kupujejo kmetijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočnikov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Služkinjo

pridno in pošteno, vajeno vseh hišnih del ter deloma kuhanja — sprejem. Inš. Lipušič, Kočevje, Rudnik.

Kravo s teličkom

prod. Novak, Dobrova št. 35.

Sadno stiskalnice

prod. Ogrin Albin, Pristava 23, Mengeš.

Kmečki mlín

na stalni vodi, kupim. Naslov v upravi pod št. 13904.

Kolarski pomočnik

samski, dobi mesto. Filip Juvan, Vače-Litija.

Majhno posestvo

prod. Karol Bizjak, Hotič, Litija.

Hlapca

za poljska dela sprejem. takoj. Sp. Galmeljne 18.

Pekovski vajenes

z detele, v starosti 16 let, se sprejme s vso oskrbo. »Poštena. Pekarna Henigman, Toplice 37, Dolenjsko.

Lepe prašičke

jesenske, prod. Renška, Brezovica 58 pri Ljubljani.

Fanta

od 15 let naprej sprejem na kmetijo. Naslov v upravi pod št. 14265.

Hlapca in dekle

sprejem na kmetijo. Tomačevce 25 pri Ljubljani.

Mlada krava

s teličkom, dobra mlekarica, naprodaj. Grad pri Cerkvjah 14.

Kad

za namakanje sadja ali kislega zelja, naprodaj. Naslov pove uprava pod št. 14238.

Smrežje smolo

kupujemo. — Sever & Komp., Ljubljana.

Usnje

domačega izdelka nudi najugodnejše obrtnikom in kmetovalcem LAVRIČ, usnjarna — St. Vid pri Stični.

Ržene rožičke

Kupujemo ržene rožičke in lipovo cvetja. — Ponudbe na Salua, d. d. Ljubljana.

Moške obleke

perilo in vsa oblačila po priznani nizkih cenah si nabavite pri Preskerju - Sv. Petra cesta 14, Ljubljana.

2 krojaška pomočnika

in vajenca sprejme takoj Alojzij Smrka, Zuzemberk.

Čevljarški stroj

levoročni »Singer« in dva ženska, prod. Cena 1390 din. Kladenska ulica 26, Trnovo.

Samski mlinar

zmožen kmečkega mlina, se takoj sprejme. Laznik Ferdo, Radeče.

Stančevi vinogradi

na Tolstem vrhu, naprodaj. Izve se pri g. Zužek, Gor. Gradišče pri St. Jerneju.

Pozor!

Če nameravate priti za res majhen denar do prvotnega šivalnega stroja, kolesa, otroškega vozička ali kakršnegakoli drugega predmeta, se napolnite čimprej v Ljubljano k »Promet-u« (nasproti križanske cerkve. Tu di od nedeljah dopoldne na ogled.

Usnje

znamke »Indusa«, po izredno nizkih tovarniških cenah, prodajamo trgovcem in čevljarjem samo v Ljubljani, Fügnerjeva ul. št. 3, prej Skofja ulica

Naznanila

n Jajca vsebujejo izmed vseh hranil največ beljakovin, zato pravimo, da so najrejšilnejša hrana, katero nam oskrbe naše domače kokoši. Nekeatero so dobre, druge pa slabe nenavne. Ena so večje, druge manjše pasme. Katera kokoš je najboljša in katera najbolj odgovarja našim domačim prilikam, je že davno ugotovljeno. Oglejte si veliko razstavo vseh vrst kokoši v času Ljubljanskega jesenskega velesejma od 2. do 11. septembra, kjer se boste imeli priliko seznaniti z najboljšo kokošjo pasmo, t. j. domačo štajerko.

n Okrajni odbor kmečke zveze za Litijo poziva vse zastopnike KKZ in vse zastopnike MKZ, naj se za gotovo udeležijo 1. redne seje, ki bo 10. septembra ob 9 dopoldne v prostorih Ljudskega doma v Litiji. Na dnevnem redu se bodo razmatrivala zelo važna stanovska vprašanja in tolmačile važne okoliščine glavnega odbora KZ. Želimo, da od te seje nobeden ne izostane!

n Tunjice. V januarju letošnjega leta ustanovljena gasilska četa si je že zgradila ličen dom. Blagoslovitev istega bo v nedeljo, dne 3. sept. popoldne po litanijah. Po otvoritvi prosta zabava z godbo in bogatim srečelovom. Prijatelji gasilstva, pridite in podprite našo delo! — Za praznik 8. in nedeljo 10. sept. pa pripravljamo »Gorenjski punc«.

n Polzela. V nedeljo, 8. sept. proslavi naša mladina 40-letnico Katol. prosv. društva. Proslava bo združena s popoldanskim telovadnim nastopom. Sodeluje rudarska godba iz Velenja. Vsi boreci in prijatelji vabljani!

n »Slovenjgorički kmečki taborec« je stanovska prireditel kmečke stanovske organizacije, manifestacija slovenske narodne in stanovske misli od severni meji, ter se vrši v nedeljo, dne 3. sept. po aporedu, kakor je objavljen — Okr. KZ, Sv. Lenart v Slov. gor.

n Veleosvo. Med šmartnimi mašami je prišlo v tihno Marijino dolinico v Veleosvo precej romarjev. Največ jih pa pričakujemo na Mali šmaren 8. septembra, ko je tu redni romarski shod. Takrat bo služba božja ob šestih in ob desetih, zjutraj in popoldne prilika za sv. spoved. Za obletnico lanske 700 letnice bo popoldne ob pol treh pridiga in nato slovesna procesija z Marijinim kipom. Po procesiji slovesne pete litanije Matere

božje. K procesiji so posebej vabljeni Marijine družbe, da se je udeležijo z zastavami, Fantovski odseki in Dekliški krožki v krajih ter narodne noše iz sosednih in okoliških župnij. Pridite, da v skupni molitvi prosimo Marijo — kraljico miru, da nam posreduje dušni mir in tako potrební častni mir med narodi in državami.

n Preseje. V vednost vsem prijateljem našega društva sporočamo, da bo javni nastop Fantovskega odseka in Dekliškega krožka ob vsakem vremenu. Zato se tudi dežja nič ne vstrašite ter pridite od blizu in daleč v čim večjem številu!

n Škocijan pri Turjaku. Prostovoljna gasilska četa obhaja v nedeljo, dne 3. septembra 1939 15-letnico obstoja. Ob tej priliki bo tudi blagoslovitev nove motorne brigadne. Cetna uprava vabi vse gasilce okoliških čet, da sodelujejo pri tej slovesnosti in se udeležijo v krajih gasilske svete maše, ki bo ob 10 v župni cerkvi v Škocijanu. Po sv. maši bo blagoslovitev motorke in govori. Povabljeni so tudi odlični gostje, kakor g. minister dr. M. Krek in druge visoke osebe, ki so se nekateri že odzvali našemu vabilu, da se udeležijo. Po vsej cerkveni slovesnosti se prične vrtna veselica.

n Na taboru bojevalcev bomo dne 3. septembra t. l. na Brezjah vsemu svetu povedali, da smo tudi Slovenci, čeprav maloštevilni, vendar odločno proti vojni. Toda priti morate vsi rodoljubi na tabor, da bo glas čim mogočnejši.

n Polovico potnih stroškov si prihrani, kdor potuje v prvi polovici meseca septembra v Ljubljano. Dne 2. septembra pride Ljubljanski jesenski velesejem, ki traja do 11. septembra. Kdor si velesejem ogleda, ima brezplačen povratek Na odhodni postaji se mora kupiti poleg cele vezne karte do Ljubljane še rumena železniška izkaznica, ki stane 2 din. V Ljubljani, na velesejemski blagajni, se bodo izdajala potrdila o obisku velesejma, nakar velja vsakemu stara vozna karta in pa železniška izkaznica za brezplačno vožnjo na tisto postajo, s katere je odpotoval. Ta olajšava velja za potovanje v Ljubljano od 28. avgusta do 11. septembra, za povratek pa od 2. do 16. septembra.

V vsako hišo »Domoljubca«

naše dobre ljudi vsak občuduje. Ves kamen, pepek, opeko, cement in les so zvozili brezplačno. Naš dom je živ dokaz, koliko preprosto kmečko ljudstvo, oddaljeno od prometa, živi za svojo izobrazbo in svoj napredek, ne kakor ju širijo tako zvani snaprednici, bolje brezverni ljudje, ampak za izboljšanje, ki sloni na najtrdnjšem temelju — na veri in zaupanju v Boga.

Sv. Lenart v Slov. goricah. V Šetarovi je večer 15. avgusta izbruhnil ogenj na gospodarskem posestvu Breznika Franca, sedaj novega lastnika Toplaka Janeza ter ga popolnoma uničil. Ker so ljudje hitro pritekli gasiti, so ročili živino in neke orodja. Kako je nastal ogenj, ni znano. V kamnolomu Muršaka Janeza v Sp. Volčini je bilo zaposlenih več delavcev pri razstreljevanju kamna. Naenkrat je nastala eksplozija in kamen je priletel 46letnemu delavcu Merčniku Janezu s tako silo v glavo, da mu je prebil lobanjo in je nezavesten obležal v mlaki krvi. Merčnika so takoj odpeljali v mariborsko bolnišnico, kjer mu pa niso mogli pomagati in je tretji dan nato umrl. Zapuščena bolešno ženo in 15 letno hčerko. Blagega mu moža bodi Bog plačnik, preostale pa naj tolaži Bog.

Dole pri Litiji. V luži je utonil 3 letni sinček posestnika Jerneja Kotarja v Mali Gobi. Domači so bili pri mlačvi, otrok se je pa sam igral pri vodi. — Mlačva bo kmalu minila. Zitni pridelek bo precej bogat. Sadja pa ni veliko. Prav lepo pa kaže grozdje v krajih, ki so v nižji legi. V Moravski Gori so pogorele kar 3 zidanice. Pogorelo je Mariji Kotar iz Oredka in Mihatu Grčar iz Gor. Jelenj. Škoda je velika; pogorelo je veliko vinogradniških potrebščin in posode. Grčarju je v zajemna zavarovalnica izplačala takoj polno zavarovano vsoto. Zato ji je posebno hvaležen, ker bo lahko že letošnji pridelek spravil v novo zidnico.

St. Jernej na Dolenskem. V nedeljo, dne 20. avgusta je v društveni dvorani predaval o sušenju in pomenu suhega sadja referent banake uprave g. Kafol. Popoldne je bila slovesna blagoslovitev in otvoritev nove sušilnice najnovejšega tipa dr. Stojkoviča. G. župnik je blagoslovil sušilnico s kratkim nagovorom. Nato sta pa govorila g. župan Franc Vide in g. Kafol, ki nam je orisal vse dobrine sušilnice.

Romanje k Gospej Sinjski v sončni Dalmaciji od 25. do 30. septembra, ko poneha huda vročina in je Dalmacija najlepša v zorečem grozdju, smokvah in oljkah, bo nekaj izredno lepega. Z avtom prevozimo 1500 km: iz Ljubljane preko Karlovca na Plitvička jezera, v Split, Trogir, Šibenik, čez pomorni Velebit v Senj, Crikvenico, Sušak-Trsat. Ogledali si bomo vse znamenitosti te zanimive dežele ob morju. Imeli bomo prelep izlet z ladjo na prekrasni otok Hvar in veselo trgatvev grozdja. Romarji, ki so bili kdaj z nami, ne morejo prehaliti tega najlepšega jesenakega romarsko-izletnega potovanja. Sporočite takoj po dopisnici svoj naslov upravi »Po božjem svetuc« v Ljubljani, Sv. Petra nasip 17, da vam pošlje brezplačna nadaljnja navodila. (Tehnična izvedba Tujsko-prometne zveze.)

Romanje k Mariji Lurški v Rajhenburg-Slovenski Lurci s prijetnim izletom v Zagreb, je postalo tako priljubljeno, da poromamo tja tudi letos v čim večjem številu v dneh 23. in 24. septembra. Če se priglasil vsaj 300 oseb, bo vozil iz Ljubljane posebni vlak, romanje pa bo vodil nek višji cerkveni dostojanstvenik. Imed romarskih slovesnosti bo nekaj posebnega slovesna »sveta ura« od 11 do 12 ponoči. Ne pozabimo posebno letos Lurške Gospe! Vsaka slovenska hiša ima njeno podobo — pojdimo skupno pred njen prestol v najlepše svetlišče v Sloveniji, da se ji zahvalimo in iznova priporočimo! Za brezplačna podrobna navodila se prigrasite takoj na naslov: »Po božjem svetuc«, Ljubljana, Sv. Petra nasip 17. (Tehnična izvedba Tujsko-prometne zveze.)

**Mati je
mislila, da
je Aničina
obleka
bela**

... dokler je ni primerjala z Bertino Radion belo obleko!

Da li tudi drugi ljudje vidijo ta razloček? To bi bilo zelo neprijetno! Saj se vendar tudi ona ni bala truda pri pranju. Ne, uspeh pranja je odvisen od pralnega sredstva. Če perete z Radionom bo Vaše perilo brezhibno in bleščeče čisto, ker Radion odstrani vso nesnago. Pri kuhanju v učinkoviti pa vendar blagi raztopini Radiona se namreč tvori kisik, ki skupaj s peno mila struji skozi tkanino in odpravi temeljito tudi zadnje sled nesnage. Perilo bo popolnoma in brez primere belo -- Radion belo.

Schicht

RADION

Ni čistejše beline od Radion beline

Nov redlini prašek

»REDIN« za prašiče. — Vaak kmetovalec si lahko hitro in s malimi stroški sredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. — Mnogo zabvalnih pisem.

Moštova esenca Mostin

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pljubo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20,—, po pošti din 35,—, 2 steklenici po pošti din 55,—, 3 steklenice po pošti din 75,—. Pazite pravi Redin, in Mostin se dobi samo s gornjo sliko.

Prodaja drogerija Kant, Ljubljana, Židovska ul. 1.

Na doželi pa prodaja redin vsaka trgovina.

Najlepše darilo!

Barometer zastonj!

Krasno izdelan, velik 13x16 cm, kaže vreme 24 ur v naprej, patentiran, pošlje proti povračilu stroškov Din 5,— v znakah Barometer Ljubljana I poštni predal 18. Nešteto zahvalnih pisem!

ŽELEZNINA

FR. STUPICA v Ljubljani

Gospodarska cesta 1

Ima vedno v zalogi: **stavbni materijali**: Trboveljski cement, betonsko železo, strešno lepenko, štorjo in dr. Palično železo, črno, cinkovo, pocinkano, bakreno, medno in drugo pločevino. Mrežo in žico za ograje. Peči in štedilnike. Okovje za stavbe in pohištvo. Črpalke za vodo in gnojnico. Cevi in armature za vodovod. Konopnene in gumijaste cevi. Kopalne kadi, klozete, lijake, rešetke za kanale. Orodje za vse obrti. Mere za les. Vozne dvigalke. Zage in verige vseh vrst. Kroglična vretena za krožne zage. Tehtnice in uteži. **Pojedeljske stroje**: Slamorezalice, mlatilnice, geplje, mlitne in stiskalnice za sadje, žitočistilnike, kosilnice, »Deeringe, kultivatorje, posnemalnice, jermena, nože za slamorezalice. Vsi stroji so garantirani! Pluge in brane. Kotle za krmo in žganjekuho. Kuhinjsko posodo raznih vrst. Cebelarske in sadjarske potrebnosti. Raztrejljiva, bengalski ogenj, topiče itd.

Tovarniška zaloga »STEYR« krogličnih ležajev.

n Sv. Helena. Naš Fantovski odsek in Dekliški krožek priredita na angelsko nedeljo, dne 3. septembra 1939. Javni telovadni nastop, združen s prosto zabavo (godba, šaljiva pošta itd.). Začetek popoldne. Ob 2 litanije, nato nastop. Pozdravni govor ima g. Igljič K., šolski upravitelj v pok. Vijudno vabljeni!

Najboljše sredstvo proti kožnemu vnetju (ferž) in kožnim obolenjem pri strojih je zeliščno mazilo

„OKAMA“

Nešteto priznanj od babic in mater. **OKAMA** mazilo čudovito ugodno in hitro deluje pri svežih in zastaralih ranah, opoklinah, turkih, kšajih in drugih kožnih poškodbah.

Dobi se v lekarnah in drogerijah.

Glavna zaloga lekarna

mr. OBLAK, Št. Vid nad Ljubljano

ZA ŠOLO

 125:	 75:
 150:	 31:
 65:	 85:
 110:	 30:

Peke

izjavljam, da so bile besede, ki so se govorile o Ivani Fortuna, neresnične. — Fajdiga Alojzija, Št. Vid pri Stični.

Črni gaber kupim

ca takoj ali za posek posimi. Plačilo takoj, tudi pred posekom. Ponudbe je potrebno poslati takoj na upravo »Domoljubac« pod številko 10392

Nagrobne spomenike

iz starega pokopališča Sv. Krištofa (ter nove spomenike) po nizki ceni dobite dokler traja zaloga pri kamnoseku **KUNOVAR FRANJO** pokopališče Sv. Kriš, Ljubljana.

V vsako hišo »Domoljuba!

»Domoljubac« stane 88 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubac«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljubac«. — Oglašje se sarajunavajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Petjak. — Uredniki: Jože Košiček. — Za Jugoslovansko tiskarno: Jože Kramarič.